

Porez na dohodak od nesamostalnog rada i učinci izmjena u 2021. godini

Žulj, Katarina

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:129:655568>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-24**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić](#) - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Specijalistički diplomski stručni studij
Financijski menadžment

KATARINA ŽULJ

POREZ NA DOHODAK OD NESAMOSTALNOG RADA I
UČINCI IZMJENA U 2021. GODINI

SPECIJALISTIČKI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2021. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Specijalistički diplomski stručni studij
Financijski menadžment

SPECIJALISTIČKI ZAVRŠNI RAD

POREZ NA DOHODAK OD NESAMOSTALNOG RADA I
UČINCI IZMJENA U 2021. GODINI

Mentor:

Dario Lešić prof. univ. spec. oec.

Studentica:

Katarina Žulj

Naziv kolegija:

UPRAVLJANJE POREZIMA

JMBAG studenta:

0234050311

SADRŽAJ

Sadržaj

1. UVOD	3
2. POJAM POREZA I ZNAČAJKE.....	5
2.1. POREZNE KARAKTERISTIKE	6
2.1.1. OBLIGATORNE KARAKTERISTIKE	6
2.1.2. FAKULTATIVNE KARAKTERISTIKE POREZA	7
2.2. PODJELA POREZA	8
2.3. POREZNA NAČELA	12
2.3.1. POREZNA NAČELA ADAMA SMITHA	12
2.3.2. KLASIČNA NAČELA OPOREZIVANJA	13
3. ELEMENTI OPOREZIVANJA	15
3.1. POREZNO OPTEREĆENJE.....	17
3.1.1. POREZNA SPOSOBNOST	17
3.1.2. POREZNA OSNOVICA.....	17
3.1.3. POREZNE STOPE.....	18
3.2. CILJEVI I UČINCI OPOREZIVANJA	19
4. HRVATSKI POREZNI SUSTAV.....	20
5. POREZ NA DOHODAK.....	21
6. DOHODAK OD NESAMOSTALNOG RADA	22
6.1. ELEMENTI BRUTO PLAĆE	23
6.1.2. OSOBNI ODBITAK.....	23
6.1.3. POREZ I PRIREZ.....	24
7. POREZNA REFORMA 2021. GODINE.....	27
7.2. IZMJENE POREZA NA DOHODAK OD NESAMOSTALNOG RADA	33
7.2.1. PLAĆA (MANJI B.I.) OSOBE BEZ UZDRŽAVANIH ČLANOVA OBITELJI	33
7.2.2. PLAĆA (VEĆI B.I.) OSOBE BEZ UZDRŽAVANIH ČLANOVA OBITELJI	35

7.2.3.	PLAĆA S UZDRŽAVANIM ČLANOVIMA OBITELJI.....	37
7.2.4.	PLAĆA S POREZNOM OSNOVICOM IZNAD MAKSIMALNE.....	38
7.2.5.	RAZLIKE U PROMJENAMA KOEFICIJENATA OSOBNOG ODBITKA....	40
7.2.6.	PROMJENE NA PLAĆI OBZIROM NA UZDRŽAVANE ČLANOVE	42
8.	POREZNI KLIN.....	44
8.1.	USPOREDBA POREZNOG OPTEREĆENJA JEDNAKIH PRIMANJA KROZ GODINE	47
8.2.	USPOREDBA POREZNOG OPTEREĆENJA RAZLIČITIH PRIMANJA 2021....	49
8.3.	USPOREDBA POREZNOG OPTEREĆENJA JEDNAKIH PRIMANJA KROZ GODINE S UZDRŽAVANIM ČLANOVIMA OBITELJI.....	51
9.	ZAKLJUČAK.....	54
10.	IZJAVA.....	57
11.	POPIS LITERATURE	58
12.	POPIS SLIKA, TABLICA, GRAFIKONA I DIJAGRAMA	61

SAŽETAK

U naslovu rada evidentno je da se kroz cijeli rad obrađuje tema poreza na dohodak od nesamostalnog rada. Svaka država ima svoj porezni sustav, pa tako i Republika Hrvatska. Jedan od poreza u poreznom sustavu jest porez na dohodak. Svaka zaposlena osoba koja prima plaću obveznik je poreza na dohodak. Porezna obveza svakog zaposlenika je plaćanje poreza te je to i njihova zakonska dužnost. Budući da se bruto plaće, mjesta stanovanja ili broj uzdržavanih članova razlikuju od osobe do osobe, tako se razlikuje i iznos poreznog opterećenja koji je osoba dužna platiti te iznos koji pripada državnom proračunu. Dužnost svakog zaposlenika jest da bude porezno sposoban podmiriti svoje dugove i porezno pismen podmiriti ih pravovaljano i na vrijeme, kao i izbjegavati poreznu evaziju. Porezno opterećenje osim osobnih promjena svake osobe u slučaju preseljenja, promjena primanja, tj. bruto plaće ili promjenom osobnog odbitka razlikuje se i provođenjem poreznih reformi od strane Ministarstva financija. Porezne reforme mogu se odnositi na promjenama iznosa minimalne bruto i neto plaće, promjenom iznosa osobnog odbitka, promjenama stopa poreza na dohodak i ostalim promjenama. U radu se postupno obrađuje tema poreza na dohodak od nesamostalnog rada, počevši od uvoda i pojašnjenja osnovnih pojmova, preko primjera različitih poreznih primanja različitih poreznih obveznika kroz godine. U posljednjem dijelu analiziraju se donesene porezne promjene koje djeluju od 2016. godine do 2021. godine i donosi se zaključak vezan za posljednju poreznu reformu koja je stupila na snagu u siječnju 2021. godine.

Ključne riječi: Porez na dohodak od nesamostalnog rada, porezni sustav RH, porezne promjene, porezna reforma, obračun plaće, porezne stope.

ABSTRACT

The title of the thesis shows it is evident that the topic of income tax from self-employment is processed throughout the thesis. Each country has its own tax system, including Croatia. One of the taxes in the tax system is the income tax. Every employee who receives a salary is a taxpayer taxes on income. The tax obligation of every employee is to pay taxes and it is their legal duty. Since gross salaries, places of residence or the number of dependent members different from person to person, so does the amount of tax burden that a person is obliged to pay and the amount that belongs to the national budgets. It is the duty of every employee to be tax-capable in settling their debts and tax-literate to settle them validly and on time, as well as to avoid tax evasion. The tax burden, except to the personal changes of each person in case of relocation, salary change in personal deduction, also differs in the implementation of tax reforms by the Ministry of Finance. Tax reforms can relate to changes in the amount of the minimum gross and net wage, changes in the amount of personal deduction, changes in income tax rates and other changes. The thesis gradually processed with the topic of income tax from self - employment, starting with the introduction and clarification of basic concepts, through examples of different tax revenues of different taxpayers over the years. The last part analyzes the enacted tax changes that operate from 2016 to 2021 and draws a conclusion related to the last tax reform that came into force in January 2021.

Key words: Income tax from self-employment, tax system of the Croatia, tax changes, tax reform, salary calculation, tax rates.

1. UVOD

Instrumenti kojima država tj. određena vlada koja upravlja novcem poreznih obveznika su razne politike, a jedna od njih je i porezna politika kojom se može utjecati na ponašanje poreznih obveznika, na stimuliranje/destimuliranje zaposlenosti, nezaposlenosti, inflacije, gospodarstva, inovacija, investicija, razvoja i ponašanja poreznih obveznika.

Najbliži opis poreza jest da su oni unaprijed točno određen zakonom, prisilni prinos što ga državljani moraju plaćati razmjerno svojoj ekonomskoj i poreznoj snazi i kapacitetu. Naglasak navedenoga, jest na riječi *prisilni*.

Republika Hrvatska poznata je kao država u kojoj se ponajprije obrazovanje pa onda i zdravstvo, socijalna skrb, sudstvo i javna sigurnost, „smatra“ kao besplatno. Razmišljajući o navedenim granama te kako se oni zapravo financiraju dolazi se do zaključka da je korištenje usluga u navedenim djelatnostima i jest besplatno te građani ne plaćaju za njihovo korištenje, ali kako bi ih država mogla osigurati svojim zaposlenicima, mora postojati način na koji se oni financiraju.

Laički rečeno, *netko* je za njih morao *platiti*. Država je prisiljena prikupiti novac za financiranje javnog sektora te javnih rashoda kako bi financirala javna dobra svojim građanima te osigurala standard kakav državljani uživaju. Logičan zaključak je da je država prisiljena pribaviti novac od svojih građana za financiranje putem oporezivanja te ono predstavlja najčešći i najpraktičniji način ubiranja novca. Iz tog razloga je oporezivanje *prisilno* davanje državi od svakog državljanina. Za isto, ne postoji izravna protuusluga od strane države.

Plaćanje poreza je nemoguće izbjeći i svaka država ima nekoliko vrsta poreza. Republika Hrvatska danas ubire više vrsta poreza u obliku poreza na dobit, poreza na dohodak, poreza na dodanu vrijednost, poreza na potrošnju, nasljedstva, darove, imovinu, kapital.

Porezi su neizbježni te su u svakodnevnicu svakog pojedinca te svaki put kada pojedinac dobije plaću ili kupi određeni proizvod te se koristi određenom uslugom, on snosi porezni teret na način da plaća porez na stvari koje je kupio ili primjerice porez na plaću koju je zaradio.

Glavninu poreznog tereta svih poreza koji se primjenjuju u nekoj državi najčešće snose njezini građani, odnosno pojedinci ili pravnom terminologijom rečeno fizičke osobe te iz toga proizlazi da je svaka fizička osoba porezni obveznik. Svaki porezni obveznik koji je financijski pismen, snosi porezni rizik, informiran je te sukladno poreznom ponašanju, plaća porez.

Iz navedenog proizlazi da ništa nije besplatno pa tako ni javna dobra RH te je u svijetu odavno poznata izreka da „besplatan ručak“ ne postoji.

U daljnjoj obradi rada koja je prostorno obrađena polazeći općih činjenica kojim se dolazi do teme rada koja se naknadno razrađuje na primjerima.

Sukladno tome, rad je obrađen prema redoslijedu važnosti te će se obrađivati tema poreza s fokusom na porez na dohodak djelomično teorijske prirode kao prvi dio te praktične prirode pri kraju rada.

2. POJAM POREZA I ZNAČAJKE

Porezi se najjednostavnije definiraju kao prisilna davanja državi u novcu, radi pokrića općedruštvenih rashoda, koje država utvrdi prema poreznoj snazi obveznika.

Osnovni su financijski instrumenti prikupljanja prihoda kojima suvremena država podmiruje rashode iz svoje nadležnosti te su vrsta fiskalnih dažbina koje nadležni organ države svojim aktom uvodi i naplaćuje od određenih osoba, a pritom im ne daje neposrednu naknadu.

Nepoznati autor navodi da plaćanje poreza ne zavisi od dobre volje i svijesti građana o potrebi poreza, nego počiva na zakonskoj osnovi da je porez opća obaveza građana. To se najbolje vidi po tome što neplaćanje poreza povlači za sobom prisilnu naplatu, odnosno egzekuciju. Nepoznati autor, između ostalog, navodi da porezna obveza ne proizlazi isključivo iz državljanstva, nego iz pripadnosti dotičnom teritoriju gdje privredna jedinica živi i djeluje. Znači porezna obveza nije posljedica političkog nego i financijskog suvereniteta države. Prema tome strani državljani, također, podliježu plaćanju poreza.

Prema Općem poreznom zakonu (OPZ, čl. 2.) porezi su novčana davanja i prihod proračuna, koji se koriste radi podmirivanja proračunom utvrđenih javnih sredstava.

Plaćanje poreza danas je nemoguće izbjeći iz razloga što su doneseni zakonskim putem, točno određenim iznosom, prisilnog prinosa, što ga državljani jedne države moraju plaćati razmjerno svojoj ekonomskoj i poreznoj snazi te kapacitetu.

Porezna pismenost jedna je od dimenzija financijske pismenosti te obuhvaća potrebna znanja i vještine koje su pojedincu nužne za mogućnost ispunjenja svih poreznih obveza. Da bi se pojedinac mogao karakterizirati kao porezno pismen, on mora sadržavati osnovna porezna znanja koja uključuju poznavanje poreznih pravila i politika te porezne vještine koje uključuju sposobnost izračuna porezne obveze poreznog obveznika. Najbitnije obilježje porezne pismenosti jest odgovoran stav poreznih obveznika prema izvršenju obveza te plaćanju poreza.

Do Prvog svjetskog rata, primarna je bila fiskalna funkcija poreza. Glavna obilježja spomenute funkcije, navodi da porezi služe za prikupljanje prihoda kojima se pokrivaju financijske potrebe javnog sektora, prisilno opterećenje ekonomskih snaga fizičkih i pravnih osoba te da su porezi davanja nasuprot kojih ne stoji nikakva direktna protučinidba. Nakon prvog svjetskog rata porezima se oblikuje i oni utječu i na gospodarski i socijalni sustav, preciznije, porezima se priznaje i njihova nefiskalna uloga.

2.1. POREZNE KARAKTERISTIKE

Porezi, prateći njihov razvoj kroz povijest, nisu uvijek imali jednako mjesto i ulogu u sastavu prihoda. Njihov pojam i obilježja te sam značaj mijenjao se jednako kao što su se odvijale promjene u društveno-političkim i ekonomskim sustavima koje su utjecale na transformaciju poreza. Sukladno tome, došlo je do mnogobrojnih definicija koje su donekle različite, međutim u sebi sadržavaju i jednake elemente istih obilježja bez kojih one ne bi imale svoj značaj. Obilježja se razvrstavaju u nekoliko oblika, poznate kao karakteristike poreza.

Među karakteristikama koje neko davanje čine porezom razlikuju se obligatorne karakteristike, one povezane uz prihod koji se može svrstati među poreze. „Karakteristike koje nisu nužno determinante poreza, ali su u većim slučajevima povezane uz pojam prihoda, nazivaju se fakultativne.“ (Jelčić, 2011. str.30.)

2.1.1. OBLIGATORNE KARAKTERISTIKE

Kao što je već spomenuto, bez obligatornih karakteristika, neki prihod ni po kojem kriteriju ne može biti nazvan porezom.

1. PRISILNOST POREZA

Prisilnost poreza povezana je naplatom i ubiranjem poreza. Označava da se uvedeni porez mora platiti te da je njegovo plaćanje za porezne obveznike postalo obvezno. U slučaju neispunjavanja istih, rezultirati će predviđenim sankcijama. Smatra se da tome mora prethoditi porezna opomena u kojoj će obveznik biti napomenut o postojanju određenog iznosa duga.

2. IZVEDENOST (DERIVATIVNOST) POREZA

Obilježje derivativnosti označava da poreze država ubire na temelju svog fiskalnog suvereniteta. Što znači da se porezi ubiru od poreznih obveznika te prilikom ubiranja dolazi do promjene vlasničkih odnosa. Njihovim se ubiranjem smanjuje ekonomska snaga fizičkih osoba i gospodarskih subjekata i oni uvijek predstavljaju za porezne obveznike teret. (Šimurina, Dražić-Lutitsky, Barbić i Dragija Kostić, 2018.)

3. NEPOVRATNOST POREZA

Nepovratnost poreza je u doslovnom smislu nemogućnost vraćanja ubranog iznosa poreza, osobama od kojih je isti ubran. Porezima prikupljeni prihodi, od trenutka plaćanja poreza, postaju trajno vlasništvo države te ih ona dalje raspoređuje u koje namjene će se koristiti za financiranje javnih rashoda.

4. ODSUTNOST NEPOSREDNE NAKNADE

Označava da se porez ne plaća radi neke neposredne naknade i ne očekuje da će prilikom plaćanja poreza ostvariti pravo na neku konkretnu, njemu učinjenu uslugu od strane države niti ju ima pravo tražiti. S druge strane, jasnije definirano javnim se dobrima mogu koristiti i oni koji nisu plaćali poreze. Porezima se financiraju različite vrste rashoda, ali pravo na korištenje imaju svi.

5. POREZI SE UBIRU U JAVNOM INTERESU

Spomenuta karakteristika, smatra se za jednu od bitnijih, iz razloga što navodi da će prihodi ubrani oporezivanjem upotrijebiti isključivo za financiranje javnog interesa (obrazovni sustav, zdravstvena djelatnost, sustav obrane..) te se ne mogu koristiti za zadovoljavanje privatnih interesa pojedinca.

2.1.2. FAKULTATIVNE KARAKTERISTIKE POREZA

Fakultativne karakteristike poreza su karakteristike koje se uvijek i svuda, uobičajeno i po svim pravilima usko vezane uz pojam poreza, a prihodi koji se ubiru pod nazivom poreza i dalje se smatraju istim u slučaju kad neka od sljedećih karakteristika nedostaje.

1. NEDESTINIRANOST.

Nedestiniranost (bez namjene) je obilježje poreza kojoj nije unaprijed utvrđena namjena trošenja. Prihodi prikupljeni porezima podmiruju se rashodi općenito. Uobičajeno bi bilo gotovo nemoguće uvijek i u svakoj prilici za svaki porezni oblik utvrditi iznos koji će njegovom primjenom biti ubran iz čega proizlazi poteškoća da se prihodi od pojedinih poreza vežu uz točno unaprijed utvrđen rashod. Postoje slučajevi, iako rijetki, ali u porastu, kada se prihodi od određenog poreza rabe i usmjeravaju za financiranje točno unaprijed utvrđene namjene. Određene prednosti destiniranosti su manji otpor poreznih obveznika, znajući u što će i koju svrhu biti upotrijebljena sredstva kojim oni prihode.

2. POREZI SU NOVČANI PRIHOD DRŽAVE te se ubiru u novčanom obliku.

Danas se isticanje ovog obilježja čini nepotrebnim te se on podrazumijeva. On se u iznimnim situacijama ubire u naturi, prilikom rata, velikih prirodnih nepogoda te ostalih nepredvidivih i za čovječanstvo teških situacija.

Kada bi se od svih prethodno spomenutih karakteristika, bile one obligatorne ili fakultativne, složila definicija poreza koji postoje i predstavljaju danas, rangiranjem od najznačajnijih, porezi bi se usko karakterizirali kao nepovratni, derivativni, prisilni i nedestinirani prihod države koji su isključivo novčani prihod države i ubiru se u javnom interesu, a za koje država ne osigurava nikakvu neposrednu naknadu.

2.2. PODJELA POREZA

„U mnogim literaturama u kojima glavnu riječ vode porezi, razni su autori klasificirali poreze služeći se raznim kriterijima.“ U navedenom se može pronaći mnogo podjela i vrsta poreza, grupiranih prema nekim zajedničkim i bitnim značajkama. Poznato je da u svakoj suvremenoj državi današnjice postoji velik broj poreza, a kako jačaju njezine funkcije, tako raste i broj poreza. Grupiranje poreza doprinosi njihovom lakšem izučavanju njihovog djelovanja. Sljedeća klasifikacija poreza preuzeta je iz literature u kojoj je klasifikacija najraširenija. (Jelčić, 2011.str.33.)

1. SUBJEKTNI (osobni) I OBJEKTNI (predmetni) POREZI

Subjektne i objektivne poreze klasificiraju se prema načinu utvrđivanja porezne sposobnosti. Porezna sposobnost označava sposobnost poreznog obveznika da iz svoje ekonomske i porezne snage plati porez. Ukoliko se prilikom plaćanja poreza, u vezi porezne sposobnosti uzimaju činjenice koje su osobne prirode poreznog obveznika, primjerice, bračni status, životna dob, životna dob djece te ostale informacije o djeci ili bračnim partnerima, ovaj porez se smatra subjektivnim ili osobnim/personalnim. U slučajevima kada je za oporezivanje bitan samo predmet ili objekt oporezivanja te je nebitan faktor informacija o poreznom obvezniku, porez se smatra objektivnim ili realnim/stvarnim (veličina imovine, visina prinosa, zgrade..) (Jelčić, 2011., str 33.)

2. REPARTICIJSKI I KVOTNI POREZI

Reparticijski porezi prisutni su državama koje nisu politički niti administrativno uređene te se on uvodi na način tako da država utvrdi visinu poreza koju tada raspoređuje na svoje teritorijalne jedinice, koje ubiru porez. „Država na točno određenom području želi ubrati točno unaprijed utvrđen iznos poreza. Točno odabranim kriterijem, očekivani iznos će podijeliti na teritorijalne jedinice, a unutar njih na porezne obveznike.“ Suprotno tome, kvotni porezi karakteristični su za suvremene države. Porezi koji su zakonom utvrđeni, porezne vlasti i diskriminacijski postupci onemogućeni su mijenjati ih. Porezni obveznik plaća točno određenu kvotu poreza na točno određenu poreznu osnovicu pojedinog poreznog obveznika točno

određenom poreznom stopom. Sukladno navedenom, iznos poreza pojedinačni porezni obveznik može sam izračunati iznos poreza kojeg je dužan platiti. (Jelčić, 2011., str 34.)

3. FUNDIRANI I NEFUNDIRANI POREZI

Fundiranim porezima oporezuju se prihodi od fundiranih, sigurnih i stalnih izvora. Nefundiranim porezima oporezuju se prihodi od nefundiranih, nesigurnih i ne-stalnih izvora. Do Prvog svjetskog rata, fundiranim porezima smatrali su se kapital, imovina i prihodi od imovine, a rad se smatrao nefundiranim porezom radi nesigurnog izvora za oporezivanje. Nefundiranim poreznim oblicima oporezivali su se svi prihodi ostvareni samostalnim ili nesamostalnim radom. Fundirani porezi definiraju se kao porezi koji se oporezuju bez rada poreznog obveznika. U današnje vrijeme, kategorizacija se obrnula te se tako danas, rad svrstava u fundirane poreze, a prihod od kapitala i imovine su postali nefundirani izvori oporezivanja. (Jelčić, 2011., str 35.)

4. KATASTARSKI I TARIFNI POREZI

Katastarski se porezi, kako i sam naziv govori, utvrđuju na osnovi podataka navedenih u katastru te se time određuje visina poreznog opterećenja. „Tarifni porezi, s druge strane, utvrđuju se prema poreznim obveznicima navedenima u tarifi. (objekt oporezivanja, porezna jedinica, porezna oslobođenja, olašice..)“ (Jelčić, 2011., str 35.)

5. OPĆI I NAMJENSKI POREZI

Kada postoji određena namjena za financiranje unaprijed određenog rashoda, prihodi koji su ubrani prilikom oporezivanja služe određenoj svrsi, takve vrste poreza nazivaju se namjenski porezi. Svi ostali porezi, čija namjena nije unaprijed određena, svrstavaju se u skupinu općih poreza, čiji se prihodi svrstavaju u jednu skupinu koja se jednako raspoređuje za podmirenje javnih rashoda. (Jelčić, 2011., str 35.)

6. REDOVNI I IZVANREDNI POREZI

Redovni porezi ubiru se u jednakim vremenskim intervalima (mjesečno, polugodišnje, godišnje..) tijekom duljeg vremenskog razdoblja. Redovni su porezi najizdašniji te redovni jamac za podmirenje javnih rashoda. „Povremene situacije kada se ubiru jednokratni i stabilizacijski porezi, zahtijevaju i izvanredne poreze te oni djeluju samo privremeno. Oni najčešće nastaju u slučaju elementarne nepogode, primjerice kada se zbog nepredviđenih okolnosti kreira potreba za dodatnim financijskim sredstvima, za smanjenje štete koja je nastala. U slučaju opremanja obrazovnih sustava i slično.“ (Jelčić, 2011., str 35.,36.)

7. GLAVNI (osnovni) I SPOREDNI (dopunski) POREZI

Glavni i sporedni porezi razlikuju se prema udjelu prihoda od pojedinih poreza u ukupnim poreznim prihodima. Porezi se razlikuju po svojoj izdašnosti, te se oni koji doprinose najviše prihoda smatraju glavnim porezima. Porezi koji su manje izdašni te ne pridonose ukupnim prihodima u velikim postotcima, svrstavaju se u sporedne ili dopunske poreze. (Jelčić, 2011., str 36.)

8. SINTETIČKI (skupni) I ANALITIČKI (pojedinačni) POREZI

Sintetičkim porezima oporezuje se ukupna snaga pojedinog poreznog obveznika, prilikom čega se uzima u obzir i njegova osobna svojstva te čini skupinu njegovih subjekata i objekata. Analitičkim porezima oporezuje se određeni prihod i određeni imovinski predmet neovisno o tome tko je porezni obveznik. Uspoređujući navedene podjele, sintetički i analitički porezi jednako odgovaraju prvoj podjeli poreza na subjektne i objektne. (Jelčić, 2011., str 36.)

9. PRETPOSTAVLJENI I FAKTIČNI POREZI

Pretpostavljeni porezi utvrđuju da je pojedini porezni obveznik ostvario te da je i u stanju ostvariti određeni prihod. Porezna obveza kod pretpostavljenih poreza utvrđuje se prije ostvarenog prihoda (primjerice paušalni porezi koji se plaćaju prema katastarskom prihodu). Porez na dohodak i porez na dobit smatraju se faktičnim porezima te se kod istih, porezna obveza utvrđuje na osnovi stvarno određenih prihoda i činjenica potrebnih pri oporezivanju te se ona utvrđuje naknadno (podaci o prethodnim prihodima, obavljena kupoprodaja nekretnina na koju se plaća odgovarajući porez i slično). (Jelčić, 2011., str 37.)

10. AD VALOREM (po vrijednosti) I SPECIFIČNI POREZI

Porezna osnovica ključna je u razlikovanju spomenutih vrsta poreza. „Porezi po vrijednosti oporezuju se po osnovi vrijednosti poreznog objekta. Vrijednost može biti stvarna ili se tek naknadno može utvrditi na osnovi procjene. Specifični porezi utvrđuju se na osnovi nekih mjernih jedinica.“ (Jelčić, 2011., str 37.)

11. POREZI CENTRALNIH I LOKALNIH RAZINA VLASTI

Navedeni porezi razvrstavaju se prema tome kome pripadaju prihodi koji se ubiru oporezivanjem te su oni važni u federativnim državama. Suvremene države uvode centralne poreze, a o vrsti poreza koja će se uvesti jednako odlučuju sve razine vlasti, naročito ako pojedini porezi ne ugrožavaju nacionalno tržište te se ne mogu izraziti uži interesi regionalnih i lokalnih vlasti. (Jelčić, 2011., str 37.)

12. DIREKTNI (neposredni, izravni) I INDIREKTNI (posredni, neizravni) POREZI

Direktni i indirektni ili izravni i neizravni porezi su skupina poreza koja je najzastupljenija u teoriji i praksi. Spomenuti porezi različito su definirani u raznovrsnim literaturama od strane mnogih autora iz kojih proizlaze različita stajališta o njihovoj prirodi. Najsigurnije definirano, za početak, je da su neposredni porezi oni koje porezni obveznik neposredno plaća i nije u mogućnosti prevaliti ih na neki drugi porezni subjekt. Oni se plaćaju iz tekućeg prihoda i terete osobu koja ostvaruje prihod (dobit ili dohodak), neovisno o tome tko ga uplaćuje.

Posredni su porezi oni koje je moguće prevaliti te obuhvaća zahvaćanje porezne snage kroz čin potrošnje gdje je moguće i prevaliti porezni teret, prilikom koje je porezni obveznik različit od osobe nositelja poreznoga tereta i posredni porezi imaju negativan regresivni učinak na raspodjelu dohotka (veći teret snose siromašniji). Neizravne poreze ne snosi onaj tko ih uplaćuje u državni proračun, već se prevaljuju na drugoga (preko cijene). Plaćaju se prilikom prodaje dobara ili usluga, porezni obveznik je isporučitelj dobara ili usluga odnosno platac, a terete osobu koja kupuje dobra ili usluge (kupca i potrošača).

Određena skupina autora smatra se za podjelu neposrednih poreza uzima dohodak i imovina poreznog obveznika te se time neposredni porezni dohodak i imovina hvata na početku (porez na dohodak), a posredni porezi (Porez na dodanu vrijednost) su oni koji zahvaćaju poreznu snagu u činu potrošnje te za kriterij uzimaju promet roba i usluga.

Neposredni se smatraju pravednijima iz razloga što se može voditi računa o nizu olakšica i oslobođenja iz razloga što se uvažavaju načela plaćanja poreza prema ekonomskoj snazi, za razliku od posrednih poreza gdje potrošnja i uporaba dohotka nije i ne mora biti odraz nečije ekonomske snage. Neposredni porezi zahvaćaju robu široke potrošnje te pogađaju osobe s manjim primanjima. (Jelčić, 2011., str 38.)

„Zbog toga je Ferdinand Lassale u svojim tezama ustrajao protiv poreza na potrošnju i bio pobornik uvođenja direktnih progresivnih poreza, posebno poreza na imovinu i poreza na dohodak, koji bi izvlačili veći dio dohotka od bogatijih slojeva stanovništva.“ (Srb, Čulo, 2006.) Neposredni porezi zahtijevaju brojnu administraciju te je proces naplate dug i složen, za razliku od posrednih poreza gdje je proces automatiziran.

2.3. POREZNA NAČELA

Prilikom mnogih grupacija, svrstavanja poreza u razne skupine, vrste i podjele poreza, kroz godine su se počele pojavljivati i principi, načela i pravila kojih se treba pridržavati prilikom oporezivanja. Potrebno se održavati određenih smjernica koje su se postupno razvijale o mjestu i ulozi poreza unutar poreznog sustava. Ta pravila poznata su pod nazivom načela oporezivanja. Spomenuta pravila trebalo bi poštovati prilikom uvođenja svakog novog poreza ili izmjene postojećeg. (Srb, Čulo, 2005., str 99.)

2.3.1. POREZNA NAČELA ADAMA SMITHA

Načela Adama Smitha su jedna od dvije najpoznatije podjele poreznih načela. A. Smith prvi je sistematizirao načela na kojima treba graditi oporezivanje koja je J. S. Mill proglasio klasičnim u 19 stoljeću.

1. **RAVNOMJERNOST:** ravnomjernost označava da je svaki građanin dužan plaćati porez državi prema svojoj sposobnosti i imovinskim mogućnostima te je dužan pridonositi potrebama države razmjerno svojim dohocima.
2. **ODREĐENOST:** porez koji plaća svaki pojedinac treba biti zakonski donesen te pojedinac ne može sam odlučivati o iznosu koji će se oporezivati. Porezni obveznik dužan je platiti točno određeni iznos u točno određenom vremenu i načinu plaćanja.
3. **UGODNOST:** svaki porez treba se naplaćivati u najpogodnije vrijeme poreznog obveznika.
4. **JEFTINOĆA:** naplata poreza ne smije biti skupa, tako da je svaki porezni obveznik sposoban platiti ga te će se na taj način državna blagajna puniti u što većim iznosima. (Jelčić, 2011., str. 66., Srb, Čulo, 2005., str. 100., Šimurina, Dražić Lutitsky, Barbić, Dragija Kostić, 2018, str. 52.)

2.3.2. KLASIČNA NAČELA OPOREZIVANJA

Klasična načela oporezivanja u svom su obliku doživjela najširu primjenu i danas su temelj na kojem se grade suvremeni porezni sustavi koje je u drugoj polovici 19. stoljeća sistematizirao njemački teoretičar Adolph Wagner.

1. FINANCIJSKO - POLITIČKA NAČELA OPOREZIVANJA

Uvodi se s namjenom što većeg prikupljanja financijskih sredstava u državnu blagajnu. Fiskalni efekt kojim se prikupljaju sredstva za podmirenje javnog rashoda

- a) Načelo izdašnosti označava da je prikupljen iznos dovoljan za podmirenje javnog rashoda.
- b) Načelo elastičnosti sadržava lakoću prilagodbe novonastalim prilikama (Jelčić, 2011., str. 67., Srb, Čulo, 2005., str. 101., Šimurina, Dražić Lutilsky, Barbić, Dragija Kostić, 2018, str. 54.)

2. EKONOMSKO - POLITIČKA NAČELA

Oporezivanje utječe na ekonomski položaj poreznog obveznika, to intenzivnije što je i porezno opterećenje veće.

- a) Načelo izbora poreznog izvora sadržan je u tome koji porezni izvor treba zahvatiti porezom. To može biti prihod-dohodak i imovina.
- b) Načelo izbora poreznog oblika označava da se željeni cilj oporezivanja optimalno može doseći samo jednim poreznim oblikom i samo jednom vrstom poreza. (Jelčić, 2011., str. 68., Srb, Čulo, 2005., str. 102., Šimurina, Dražić Lutilsky, Barbić, Dragija Kostić, 2018, str. 54,55..)

3. SOCIJALNO - POLITIČKA NAČELA

Socijalno političko načelo uzima se u obzir prilikom izgradnje poreznog sustava iz razloga što oporezivanje utječe i na socijalni položaj poreznog obveznika.

- a) Načelo opće porezne obveze naglašava da su svi dužni plaćati porez te se to smatra općom obvezom.
- b) Načelo ravnopravnosti leži u ravnomjernom raspoređivanju poreznog tereta prema ekonomskoj snazi poreznog obveznika. (Jelčić, 2011., str. 70., Srb, Čulo, 2005., str. 105., Šimurina, Dražić Lutilsky, Barbić, Dragija Kostić, 2018, str. 55.)

4. POREZNO - TEHNIČKA NAČELA

Porezno – tehnička načela ujedno su zbir prethodna triju već spomenutih načela. Odnose se na način reguliranja porezne obveze i reguliranja postupka utvrđivanja i naplate poreza.

- a) Načelo određenosti poreza naglašava da su sva pravila u vezi poreza i obveze plaćanja zakonski donesena pravnim propisima.
- b) Načelo ugodnosti plaćanja obveza dužnu je donijeti porezna vlast kojom će plaćanje poreza nuditi u vrijeme kada je ona ekonomski najlakša za poreznog obveznika, dostupnom naplatom, plaćanjem poreza i drugim propisima.
- c) Načelo jeftinoće ubiranja poreza sadržava zahtjev da se u porezni sustav ugrade što jeftiniji porezi.

(Jelčić, 2011., str. 74., Srb, Čulo, 2005., str. 106., Šimurina, Dražić Lutilsky, Barbić, Dragija Kostić, 2018, str. 56.)

3. ELEMENTI OPOREZIVANJA

Porezna terminologija je ukupnost naziva u jednom poreznom sustavu koji se koriste u postupku donošenja, razreza i ubiranja poreza, pri kontroli njihove naplate, pri izučavanju učinaka oporezivanja, u financijskoj literaturi, u sredstvima masovnog komuniciranja i u svakodnevnoj praksi. (Srb, Čulo, 2005.) Elementi oporezivanja važni su kako bi se lakše povezao cijeli proces, razumijevanje faza oporezivanja te osoba koji sudjeluju u istom.

Političke odluke o primjeni poreza i primjena u praksi biti će pravilna ukoliko se poznaje uloga svake osobe u procesu oporezivanja i ako se uz određene pojmove koji se koriste u procesu oporezivanja poveže pravilan sadržaj.

a) OSOBNI ELEMENTI OPOREZIVANJA

Navedena cjelina odnosi se na osobe koje se pojavljuju i sudjeluju u postupku oporezivanja i one se definiraju kao osobni elementi oporezivanja.

Porezni subjekt je svaka osoba koja sudjeluje u oporezivanju. **Aktivni porezni subjekti** ili porezni vjerovnici su sva javnopravna tijela koja su ovlaštena uvoditi nove porezne oblike ili mijenjati postojeće primjenom promjene drugačijih poreznih stopa ili obvezu ubiranja poreza. Sve fizičke ili pravne osobe koje plaćaju porez iz svoje ekonomske snage smatraju se **Pasivnim poreznim subjektima**. Uobičajeno pojam porezni subjekt odnosi na pasivni porezni subjekt.

Porezni obveznici ili **porezni dužnici** su svi porezni subjekti, fizičke ili pravne osobe za kojeg zakonodavac traži ispunjenje porezne obveze, odnosno za koga je istaknuto na koga se porez odnosi. U slučaju da je neka osoba utvrđena kao porezni obveznik ne mora nužno značiti da će plaćajući porez doći do umanjenja njegove ekonomske snage. Dode li do prevaljivanja poreza te prebacivanja tereta na neku drugu osobu, obveznikom tog poreza i dalje ostaje osoba koja je zakonom utvrđena kao nositelj porezne obveze samo što u tom slučaju neće snositi cijeli teret iz razloga što je on prevaljen.

Porezni platac je osoba koja stvarno plaća porez neovisno o tome hoće li platac stvarno platiti ili će umjesto poreznog obveznika obračunati i uplatiti porez i prevaliti na poreznog obveznika. Platac plaća u ime i za račun poreznog obveznika. Konačni platac je osoba koja u krajnjoj liniji snosi porezni teret i čija je ekonomska snaga umanjena za iznos poreza.

Porezni jamac jamči da će porezni obveznik podmiriti svoju poreznu obvezu te će zakonodavac od njega naplatiti porez u slučaju neispunjavanja obveze poreznog obveznika.

Porezni destinatar je osoba koja po želji zakonodavca utvrđena kao nositelj poreznog tereta.

b) MATERIJALNI ILI OBJEKTIVNI ELEMENTI OPOREZIVANJA

Druga podjela porezne terminologije koja obuhvaća objekte oporezivanja sadrži elemente koji nisu izravno povezani s osobama koje sudjeluju u postupku oporezivanja.

Porezni izvor je naziv za sva dobra iz kojih porezni obveznik plaća porez. Primjerice imovine i prihod odnosno dohodak.

Porezni objekt ujedno je i predmet oporezivanja, odnosno materijalni element oporezivanja koji govori o predmetu plaćanja.

Porezna osnovica je veličina koja služi kao polazišna točka u oporezivanju te se na njoj utvrđuje visina poreznog duga.

Porezno - pravni odnos naziv je za javnopravni odnos između javnopravnih tijela te fizičkih i pravnih osoba.

Porezno - dužnički odnos obuhvaća materijalni dio porezno – pravnog odnosa te je njegov objekt.

Porezna snaga je zapravo, sposobnost ili kapacitet koji obveznik posjeduje za plaćanje poreza te se temelji na ekonomskoj snazi pojedinca.

Porezna tarifa je popis činjenica određenih za oporezivanje podataka (predmet oporezivanja, porezne stope, olakšice..)

Razrez poreza naziv je za utvrđivanje poreznog duga.

Porezna opomena dostavlja se u slučaju nepodmirenja porezne obveze poreznog obveznika. S druge strane, vezano na prethodno, postoji i **porezna amnestija** koja je vrsta porezne pogodnosti za, oprost ili smanjenje kazne radi nepravodobnog plaćanja poreza i usko vezano uz to je i **odgoda plaćanja poreza**.

Porezno razdoblje utvrđuje obvezu plaćanja poreza i u pravilu je to kalendarska godina.

Uz navedene, postoje još mnogi drugi materijalni elementi oporezivanja kao što su porezni dug, prisilna naplata, porezna žalba, povrat poreza, porezni spor, porezna zastara, porezna jedinica.

3.1. POREZNO OPTEREĆENJE

Porezno opterećenje obuhvaća elemente koji utječu na njegovu postojanost. Na porezno opterećenje utječe porezna sposobnost, porezna osnovica i porezna stopa. „Sukladno tome, znači i da će porez platiti osoba koja je za to porezno sposobna, pri čemu će visina poreznog opterećenja ovisiti o poreznoj osnovici, primijenjenoj poreznoj stopi te pripadajućim eventualnim oslobođenjima i olakšicama.“ (Jelčić, 2011.str. 48.)

3.1.1. POREZNA SPOSOBNOST

Pri utvrđivanju porezne sposobnosti, drugim riječima porezne snage ili poreznog kapaciteta, valja voditi brigu o ekonomskoj snazi pojedinca, tako da je isti sposoban podmiriti svoje egzistencijalne potrebe nakon plaćanja poreza. Jedne teorija oslanja se na to da se ekonomska snaga očituje u porezu na dohodak, a druge teorije smatraju da su pravilniji i točniji pokazatelj potrošnja. Bitno je naglasiti da svatko tko je ekonomski snažan, ne mora nužno značiti da posjeduje i poreznu snagu.

3.1.2. POREZNA OSNOVICA

„Porezna osnovica je najvažniji element oporezivanja uz porezne stope i služi kao osnova ili temelj za izračunavanje iznosa poreza koji je dužan platiti porezni obveznik te ju je potrebno utvrditi što realnije. Ona može biti utvrđena po količini te se ista naziva i specifična porezna osnova, primjerice kada je određena količinom izraženom u mjernim jedinicama.“ Može biti stvarna i paušalna. Stvarna je ona kada se oporezivanje obavlja na osnovi podataka koji odražavaju stvarnu ekonomsku snagu poreznog obveznika te je ona i najčešća. Paušalna je kada se prilikom utvrđivanja porezne osnovice ne uzimaju svi, nego samo neki elementi za utvrđivanje ekonomske i porezne snage poreznog obveznika. Porezna osnovica utvrđuje se na nekoliko načina, a najlakša je automatska ili indicijarna metoda zbog lako vidljivih činjenica potrebnih za prikazivanje porezne sposobnosti. Administrativna ili službena metoda je ona koju utvrđuje financijsko tijelo, a utvrđuje se kada porezni obveznik nije sam podnio podatke za oporezivanje. Indirektna metoda je ona kada poreznu osnovicu utvrdi financijsko tijelo na temelju podataka koje je prikupilo od drugih osoba (banke, poslodavca..) metoda komparacije je kada se određene okolnosti jednog poreznog obveznika uspoređuju s jednakim okolnostima već oporezivanog poreznog obveznika. (Jelčić, 2011., str. 50.)

3.1.3. POREZNE STOPE

Porezne stope služe za izračun poreza koji je porezni obveznik dužan platiti na način da se od utvrđene porezne osnovice odbije porezna stopa. Primjenom različitih vrsta poreznih stopa, učinak nije isti pa je važno upotrebljavati određenu poreznu stopu na određen porez.

1. PROPORCIONALNE POREZNE STOPE

Proporcionalna porezna stopa uvijek je ista, neovisno o različitim visinama porezne osnovice. Ovom stopom poreza svi nose teret u jednakom postotku. „Primjerice, ako je stopa poreza 10%, a isti porez dužni su platiti dva porezna obveznika pri čemu je ekonomska snaga poreznog obveznika A 5.000 n. j., a poreznog obveznika B 10.000 n. j., porezni obveznik A će platiti 500 n. j. poreza, a obveznik B 1000 n. j. poreza.“ Zaključak prethodno navedenog jest da svi porezni obveznici, neovisno kolika je ekonomska snaga poreznog obveznika te iznos na koji isti moraju platiti porez, stopa poreza jednaka je za različite porezne iznose ekonomske snage jednaka, što znači da porezni obveznik koji raspolaže s većom ekonomskom snagom neće platiti iz tog razloga veću stopu poreza. (Jelčić, 2011., 52. str.)

2. PROGRESIVNE POREZNE STOPE

Progresivne porezne stope primjenjuju se na određene porezne obveznike. Veći porezni teret snosi osoba s većom poreznom snagom. Za rastuću poreznu osnovicu primjenjuje se rastuća porezna stopa. „Poreznom obvezniku će se na osnovicu od 1.000 n. j. primjenjivati stopa od 10%, poreznom obvezniku će se na osnovicu od 2.000 n. j. primjenjivati 15%, a onom koji ima osnovicu 3.000 n. j., primjenjivati će poreznu stopu od 20%.“ (Jelčić, 2011., 53. str.)

3. REGRESIVNE POREZNE STOPE

Regresivne porezne stope primjenjuju se kada se na rastuću poreznu osnovicu primjenjuju padajuće porezne stope. „Primjerice na osnovicu do 10.000 n. j. primjenjivati će se stopa od 55%, na osnovicu od 10.001 n. j. do 15.000 n. j. primjenjivati će se stopa od 42%, na osnovicu od 15.001 n. j. do 20.000 n. j. stopa od 29%, na osnovicu od 20.001 n. j. do 25.000 n. j. stopa od 17% i tako dalje regresivno. „Navedena primjena porezne stope socijalno je nepovoljna jer pogađa porezne obveznike s manjom ekonomskom snagom na način da se na iste primjenjuje veća porezna stopa od poreznih obveznika s većom ekonomskom snagom (Jelčić, 2011., 61. str.)

4. DEGRESIVNE POREZNE STOPE

Degresivne stope primjenjuju se na način da se one smanjuju uz istodobno smanjivanje porezne osnovice. Rezultat su primjene sociološko – psihološkog pristupa obzirom da porezni obveznici nižih prihoda ne bi trebali stvarati velik otpor plaćanju poreza. „Suprotne su progresivnim poreznim stopama stoga na osnovicu od 10.000 n. j. porezna stopa iznosila bi 70%, na osnovicu od 8.500 n. j., primjenjivala bi se porezna stopa od 62% i tako redom. Ova varijanta više se nigdje ne primjenjuje.“ (Jelčić, 2011., 63., 64.. str.)

3.2. CILJEVI I UČINCI OPOREZIVANJA

Porezi su već ranije definirani kao obvezna davanja državi koji nemaju unaprijed određenu namjenu te se od države ne može očekivati protučinidba. Njihovo promatranje i djelovanje je za činidbu javnih dobara. Država koristi poreze kako bi utjecala na količinu raspoloživih resursa te raspodjele bogatstva, ekonomske aktivnosti i makroekonomska kretanja. (Dražić – Lutitsky, Dragija, Primorac, Šimović 2015.) Država porezima kontrolira promjene gospodarskih subjekata, u potrošnji i ponudi rada. Jasno je da su ciljevi oporezivanja fiskalni stoga idu ravno u državnu blagajnu, no postoje i nefiskalni ciljevi, primjerice ekonomski ciljevi. Ekonomskim ciljevima može se utjecati na cijene, primjerice povećanjem ili smanjenjem poreza na promet, njihovom se primjenom usklađuje ponuda i potražnja, utječu na obujam i usmjeravanje investicija, njima se nastoji obuzdati inflacija. Socijalnim se ciljevima izvršava promjena u socijalnom ustrojstvu stanovništva i provodi se socijalna politika na način davanja olakšica i slično. Pedagoški ciljevi utječu na navike stanovništva i pravila ponašanja svakog građana. Porezom na duhanske i alkoholne proizvode, pojedinac se može ih se može odreći kako bi izbjegao plaćanje poreza na iste. Ujedno, plaćanje poreza utječe na sprječavanje pojave većih ekonomskih poremećaja, nepovoljna kretanja u gospodarstvu, potaknuti produktivnost rada, povećati izvoz. Porezi se koriste kako bi se smanjile razlike u materijalnom položaju poreznih obveznika, njima se može poticati stambena izgradnja, unaprjeđenje obrazovne, zdravstvene, kulturne i sportske djelatnosti, povećanje zaposlenosti i slično.

POREZNA EVAZIJA je pojava koja se javlja oporezivanjem. Ona predstavlja pokušaj izbjegavanja plaćanja porezne obveze. Zakonita evazija ne dolazi u sukob sa zakonom i ona može biti namjeravana, primjerice preseljenje u drugi grad gdje se ne plaća prirez ili je on manji. Postoji i nenamjeravana u kojima se poduzimaju radnje koje nisu motivirane na način da se ne plaća porez, ali se istovremeno smanjuje porezni teret. Nezakonita evazija sukobljava se s pravnim propisima i dijeli se na poreznu utaju ili defraudaciju kada se izbjegavaju plaćati

porezi, primjerice njihovo neprijavljivanje ili se kriju događaji, činjenice i radnje te kontrabandu ili krijumčarenje kao oblik nezakonitih radnji s ciljem izbjegavanja posrednih poreza, primjerice vođenje netočnih evidencija, faktura, izbjegavanje plaćanja carina, ilegalan prijenos robe preko granice te promet nedozvoljenih i zabranjenih supstanci.

4. HRVATSKI POREZNI SUSTAV

Porezni sustav definiran je kao skup više poreznih oblika u sustavu oporezivanja u nekoj državi, u kojemu sudjeluju svi porezni subjekti prema kriteriju ekonomske snage. Porezni sustav je dio financijskog i sociološko - ekonomskog sustava neke zemlje i odražava njezino političko i sociološko – ekonomsko uređenje te je osnovni cilj porezne politike prikupljanje financijskih sredstava u obliku prihoda od svakog građana za zadovoljavanje javnih potreba i izvršenje zadataka na području političkog, ekonomskog, socijalnog i kulturnog života. Na porezni sustav, između ostalog, utječu ustavno uređenje, centralizacija, veličina teritorija i geografske specifičnosti (prometnice, klimatski uvjeti), broj stanovnika i gustoća naseljenosti, demografska struktura i veličina javnog sektora (subvencije, poticaji gospodarskim subjektima, zajamčene cijene, obrazovanje, mirovinsko i zdravstveno osiguranje i sl.).

Porezne reforme provode se u svim poreznim sustavima prilikom izgradnje novog poreznog sustava ili izmjene postojećeg. Provode se radi poboljšanja ekonomske uspješnosti, uspostave porezne jednakosti, izgradnje jednostavnijeg sustava, smanjenja broja izuzetaka i povlastica kojima bi se snižavale porezne stope.

Na slici je prikazana podjela poreza u poreznom sustavu Republike Hrvatske.

Slika 1. Porezi u poreznom sustavu RH.

5. POREZ NA DOHODAK

„Zakon o porezu na dohodak u Hrvatskoj usvojen je 1993. godine. (Narodne novine, br. 109/93) te je u porezni sustav uveden jedinstveni porez na dohodak što znači da djeluje u više suvremenih zemalja i da je u skladu s tržišnim načinom poslovanja. Sukladno tome, pri oporezivanju i utvrđivanju visine poreznog opterećenja treba voditi računa o veličini dohotka i ekonomskoj snazi obveznika neovisno kako je taj prihod ostvaren.“ (Jelčić, Lončarić – Horvat, Šimović, Arbutina, Mijatović, 2004. str 8,9.)

„Zakonom o porezu na dohodak je propisano oporezivanje određenih izvora ostvarenoga dohotka fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost samostalnim radom, rezidenta i nerezidenta.“ (Baica i suradnici, 2005. str 15.)

Za porez na dohodak može se reći da je skup za ubiranje, utvrđivanje istog dovodi do zadiranja poreznih vlasti u intimu poreznih obveznika te da primjena brojnih poreznih oslobođenja i olakšica ne samo da usložnjava postupak oporezivanja, nego nameće i dvojbu o tome je li porezni teret ravnomjerno raspoređen.“ (Jelčić, 2011., str. 113.)

U Republici Hrvatskoj razlikuju se pet vrsta ili izvora dohotka kao što je prikazano na slici ispod.

Slika 2. Vrste dohotka u RH.

Porezni obveznik može istovremeno ostvarivati više vrsta dohotka uz redovitu mjesečnu plaću od poslodavca što se oporezuje kao dohodak od nesamostalnog rada, može primati drugi dohodak primjerice na temelju iznajmljivanja stana ili autorskih prava. Osoba koja se bavi poljoprivredom je porezni obveznik dohotka od samostalne djelatnosti, zakupnina je obveznik dohotka od imovine i imovinskih prava, osoba koja dobiva prihode od dividendi je obveznik dohotka od kapitala.

6. DOHODAK OD NESAMOSTALNOG RADA

Obračun dohotka od nesamostalnog rada podrazumijeva obračun plaća (redovnog radnog odnosa) i mirovina (porezni obveznik nakon prestanka radnog odnosa).

Porezni obveznik poreza na dohodak (od nesamostalnog rada) podrazumijeva svaku fizičku osobu koja ostvaruje dohodak, ako je to slučaj s više osoba, svaka osoba zasebno plaća svoj udio u zajednički ostvarenom dohotku. Obveznik poreza na dohodak može biti tuzemni porezni obveznik ili inozemni porezni obveznik, odnosno rezident koji u Republici Hrvatskoj ima prebivalište ili uobičajeno boravište te nerezident koji u Republici Hrvatskoj nema prebivalište niti boravište, ali ostvaruje dohodak.

Prema Ministarstvu financija i Poreznoj upravi „Porezna osnovica ili predmet oporezivanja rezidenta je ukupni iznos dohotka od nesamostalnog rada, (...) koji rezident ostvari u tuzemstvu i u inozemstvu (načelo svjetskog dohotka), a umanjjen za osobni odbitak za rezidente.“

Nastavno na to, porezna osnovica nerezidenta je ukupni iznos dohotka koji isti ostvari u tuzemstvu, prema načelu tuzemnog dohotka umanjen za osobni odbitak za nerezidente.

6.1. ELEMENTI BRUTO PLAĆE

Budući da je glavna stavka poreza na dohodak plaća, važno je definirati elemente koje ona obuhvaća.

Bruto plaća je ugovoreni iznos plaće za redovan radni odnos prije plaćanja mirovinskog osiguranja, poreza na dohodak i prireza odnosno naknada za ostvareni rad od nesamostalnog rada, poznata kao i *bruto I.* (jedan). Plaća *Bruto II.* smatra se *bruto I.* uvećana za doprinose na plaću i trošak poslodavca. Neto plaća je iznos koji zaposleniku sjeda na tekući račun.

Doprinosi na plaću su doprinosi koje isplaćuje poslodavac na svoj teret, a dobivaju se kao umnožak bruto plaće i stopa doprinosa na plaću. U RH je to Doprinos za obavezno zdravstveno osiguranje koji iznosi 16,5%. obveznik nositelja doprinosa na plaću je isplatitelj (poslodavac).

Doprinosi iz plaće su davanja koja idu državi a radi se o doprinosu za mirovinsko osiguranje koji iznose 20%, ako je riječ o 1. i 2. stupnju. (Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti; 1. stup iznosi 15% i Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje; 2. stup koji iznosi 5%). Porezni obveznik je primatelj plaće.

6.1.2. OSOBNI ODBITAK

Osobni odbitak je neoporezivi dio dohotka od nesamostalnog rada te se od mjesečne porezne osnovice oduzima iznos osobnog odbitka i on se propisuje u svrhu osiguranja od socijalne sigurnosti. Svaki porezni obveznik ima pravo na osnovni osobni odbitak koji je utvrđen zakonom i iznosi 4.000,00 kn te se dodaje pri utvrđivanju osobnog odbitka. Osnovni osobni odbitak može se uvećavati za uzdržavane članove obitelji i djecu. Uzdržavanim članovima uže obitelji smatraju se braćni drug, roditelji poreznog obveznika, maćeha odnosno očuci koje punoljetno pastorče uzdržava, djeca nakon prvog zaposlenja te punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu. (Ministarstvo financija – Porezna uprava) i punoljetne osobe, nezaposlene i ne plaćaju porez, ako im godišnji primici ne prelaze 17.000,00 kn mjesečno. U tablici niže, prikazani su koeficijenti i mjesečne svote osobnih odbitaka

OSOBNİ ODBITAK	KOEFICIJENT	MJESEČNA SVOTA (KN)	GODIŠNJA SVOTA(KN)
Osnovni osobni odbitak	1,6	4.000,00	48.000,00
Uzdržavani članovi uže obitelji i bivši bračni drug za kojeg se plaća alimentacija	0,7	1.750,00	21.000,00
Prvo dijete	0,7	1.750,00	21.000,00
Drugo dijete	1,0	2.500,00	30.000,00
Treće dijete	1,4	3.500,00	42.000,00
Četvrto dijete	1,9	4.750,00	57.000,00
Peto dijete	2,5	6.250,00	75.000,00
Šesto dijete	3,2	8.000,00	96.000,00
Sedmo dijete	4,0	10.000,00	120.000,00
Osmo dijete	4,9	12.250,00	147.000,00
Deveto dijete	5,9	14.750,00	177.000,00
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete, ako su osobe s invaliditetom	0,4	1.000,00	12.000,00
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete ako su osobe kojima je rješenjem, na temelju posebnih propisa, utvrđena invalidnost po jednoj osnovi 100% i/ili koji radi invalidnosti imaju, na temelju posebnih propisa, pravo na tuđu pomoć i njegu	1,5	3.750,00	45.000,00

Tablica 1. Tablica osobnih odbitaka. Izvor: Ministarstvo financija-Porezna uprava.

6.1.3. POREZ I PRIREZ

U postupku obračuna plaće, kada se oduzimanjem doprinosa od plaće bruto I., dobije iznos dohotka te se od istog oduzme utvrđeni osobni odbitak, dobije se porezna osnovica. Na poreznu osnovicu porezni obveznik plaća porez, a na porez prirez.

Osnovica poreza na dohodak kod oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada podijeljena je u dvije porezne stope. 20% poreza plaća se na iznos osnovice do 30.000,00 kn mjesečno (ili do 360.000,00 kn godišnje, a 30% poreza plaća se na iznos osnovice preko 30.000,00 kn mjesečno (ili iznad 360.000,00 kn godišnje).

Prirez je prihod lokalne samouprave (općine, grada) i propisuje ga Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a korisnik istog je radnik, primatelj dohotka. Osnovica za utvrđivanje prireza je iznos poreza, što znači da se prirez primjenjuje (plaća) na porez. Pripada jedinici lokalne samouprave na području koje je prebivalište ili uobičajeno boravište obveznika plaćanja prireza porezu na dohodak. Ne mora nužno značiti da će svaka

jedinica lokalne ili područne samouprave propisati plaćanje prireza, a stopa se utvrđuje na sljedeći način:

1. Općina do 10%
2. Grad ispod 30.000 stanovnika do 12%
3. Grad iznad 30.000 stanovnika do 15%
4. Grad Zagreb do 18%

Na slici niže navedeni su primjeri prireza u hrvatskim gradovima, kao i primjeri gradova u kojima se on ne plaća, odnosno iznosi 0%.

PRIREZ U 30 NAJVEĆIH GRADOVA			
GRAD	STOPA PRIREZA	GRAD	STOPA PRIREZA
Zagreb	18%	Šibenik	10%
Split	15%	Dubrovnik	10%
Rijeka	15%	Đakovo	10%
Osijek	13%	Čakovec	10%
Vinkovci	13%	Požega	10%
Zadar	12%	Petrinja	10%
Velika Gorica	12%	Solin	10%
Slavonski Brod	12%	Virovitica	10%
Pula	12%	Križevci	10%
Karlovac	12%	Bjelovar	6%
Kaštela	12%	Samobor	0%
Zaprešić	12%	Koprivnica	0%
Kutina	12%	Vukovar	0%
Sisak	10%	Sinj	0%
Varaždin	10%	Sveta Nedelja	0%

Slika 3. Popisi prireza u 30 najvećih gradova u Republici Hrvatskoj. Izvor: tportal.hr / Autor: Neven Bučević/tportal.hr.

Definirani elementi obračuna plaće, ujedno i mirovina, pod pojmom obračuna dohotka od nesamostalnog rada, svrstani su u tablicama niže, radi preglednijeg uvida u sadržaj.

Red. broj	ELEMENTI OBRAČUNA	
1.	BRUTO PLAĆA B.I.	
2.	Doprinosi iz plaće:	Mirovinsko osiguranje 1. stup 15,00%
		Mirovinsko osiguranje 2. stup 5,00%
3.	Dohodak (1.- 2.)	
4.	Osobni odbitak	2.500,00 kn x odgovarajući faktor
5.	Porezna osnovica (3.- 4.)	Porez po stopi od 20%
		Porez po stopi od 30%
6.	Porez na dohodak	
7.	Prirez (% na 6.)	
8.	Ukupno porez i prirez (6.+ 7.)	
9.	Neto plaća (3.- 8.)	
10.	Doprinosi na plaću	Doprinos za zdravstveno osiguranje 16,5%
11.	Ukupni trošak plaće (1.+ 10.)	Bruto I. uvećano za doprinose

Tablica 2. Izračun porezne obveze dohotka od nesamostalnog rada u RH.

Znajući navedene elemente obračuna plaće, dobrim i veoma jednostavnim baratanjem istih, uz praćenje godišnjih promjena poreznih reformi, svaki porezni obveznik u mogućnosti je uz malo matematičkih funkcija zbrajanja, oduzimanja i dijeljenja, samostalno izračunati svoju plaću ili bilo što, što ga zanima iz iste. Neovisno radi li se o neto iznosu, bruto II. iznosu, poreza, prireza ili doprinosa.

+	Primici (plaće i mirovine)
–	Izdaci (doprinosi za mirovinsko osiguranje)
=	<u>DOHODAK OD NESAMOSTALOG RADA</u>
–	Osobni odbitak
=	<u>POREZNA OSNOVICA (OPOREZIVI DOHODAK)</u>
–	Porez na dohodak
–	Prirez
=	<u>NETO ISPLATA</u>

Tablica 3. Utvrđivanje porezne obveze dohotka od nesamostalnog rada.

7. POREZNA REFORMA 2021. GODINE

Kao što je već ranije navedeno porezne reforme provode se u svim poreznim sustavima prilikom izgradnje novog poreznog sustava ili izmjene postojećeg. Provode se radi poboljšanja ekonomske uspješnosti, uspostave porezne jednakosti, izgradnje jednostavnijeg sustava, smanjenja broja izuzetaka i povlastica kojima bi se snižavale porezne stope.

U Republici Hrvatskoj, 1. siječnja 2021. godine, na snagu je stupio 5. krug porezne reforme.

„1. krug poreznog rasterećenja - primjena od 1.siječnja 2017. 2. krug poreznog rasterećenja - primjena od 1.siječnja 2018. 3. krug poreznog rasterećenja - primjena od 1. siječnja 2019. 4. krug poreznog rasterećenja: - od 1. rujna 2019. – primjena Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak- početak primjene novih neoporezivih primitaka – trošak prehrane (vjerodostojna i paušalna), trošak smještaja, trošak vrtića, dnevnice - od 1. siječnja 2020. – primjena paketa poreznih zakona.“ 5. krug porezne reforme – primjena od 1. siječnja 2021. godine. (Ministarstvo financija)

U posljednjem krugu donesene su izmjene Zakona o porezu na dohodak, izmjenama Zakona o porezu na dobit, o PDV-u i fiskalizaciji u prometu gotovinom te izmjene i dopune stopa poreza na dohodak i dobit.

U posljednjem krugu porezne reforme izglasane su izmjene i dopune koje stupaju na snagu tijekom 2021. godine, a u najvećem dijelu su u primjeni od 1. siječnja 2021. godine.

Slijede jedne od bitnijih izmjena vezanih za porez na dohodak od nesamostalnog rada. Bitna promjena za većinu zaposlenog stanovništva na području Republike Hrvatske jest povećanje minimalne plaće bruto plaće koja u 2021. godini iznosi 4.250,00 kuna, čime se minimalna neto plaća povećava na 3.400 kuna dok prosječna neto plaća u RH iznosi 6.724,00 kuna.

Važno je znati da se najniža svota obveznih doprinosa utvrđuje u visini od 38% prosječne bruto plaćom ostvarenom u razdoblju od siječnja do kolovoza prethodne godine, a najviša svota obveznih doprinosa utvrđuje se umnoškom iznosa prosječne bruto plaće ostvarenih u razdoblju od siječnja do kolovoza prethodne godine i koeficijenta 6,00.

Nastavno na navedeno te s obzirom na minimalnu plaću u prethodnoj godini, donesene su nove porezne osnovice. Najniža mjesečna osnovica za obračun doprinosa iznosi 3.488,78 kn, a najviša mjesečna osnovica za obračun doprinosa iznosi 55.086,00 kn.

S obzirom na novi iznos minimalne plaće za 2021., povećao se i iznos novčane naknade zbog nezapošljavanja osoba s invaliditetom te novčana naknada počevši za siječanj 2021. iznosi 850,00 kn ($4.250,00 \times 20\%$) mjesečno za svaku manje zaposlenu osobu s invaliditetom.

U 2021. godini smanjuju se stope oporezivanja porezom na dohodak od nesamostalnog rada te se porezna stopa od 24% smanjila se na 20% i primjenjuje se na iznose do 30.000,00 kuna porezne osnovice i porezna stopa od 36% smanjila se na 30% te se primjenjuje na iznose od 30.000,01 kuna porezne osnovice.

Sredinom 2021. planirana je realizacija i važna promjena – porezno rasterećenje rada mladih do 30. godina. Izmjenama Zakona o porezu na dohodak definiranim krajem 2019. godine, a s početkom primjene od 2020. godine, dobilo je na osjetu tek u 2021. godini te je regulirano porezno rasterećenje mladih i to umanjnjem obveze poreza na dohodak za 100% za mlade do 25 godina života i 50% za one od 26 do 30 godina života.

Utvrdene godine rođenja i porezna razdoblja mladih fizičkih osoba koje imaju pravo na umanjnje prikazane su u sljedećoj tablici.

POREZNO RAZDOBLJE	Godine rođenja mladih fizičkih osoba koje imaju pravo na umanjnje iz članka 46. stavka 2. Zakona u pojedinom poreznom razdoblju	
	Od 26. do 30. godina - 50% umanjnje poreza i prireza	Do 25. godina - 100% umanjnje poreza i prireza
2020.	1990., 1991., 1992., 1993., 1994.,	1995., 1996., 1997.,
2021.	1991., 1992., 1993., 1994., 1995.,	1996., 1997., 1998.,
2022.	1992., 1993., 1994., 1995., 1996.,	1997., 1998., 1999.,
2023.	1993., 1994., 1995., 1996., 1997.,	1998., 1999., 2000.,
2024.	1994., 1995., 1996., 1997., 1998.,	1999., 2000., 2001.,
2025.	1995., 1996., 1997., 1998., 1999.,	2000., 2001., 2002.,

Tablica 4. Godine rođenja mladih fizičkih osoba koje imaju pravo na umanjnje. Izvor: Ministarstvo financija-Porezna uprava.

Pogodnost poreznog rasterećenja, mladi koji su zaposleni od 2020. godine, porezno rasterećenje osjetiti će od 2021. godine. Porezno rasterećenje ne umanjuje se na mjesečnoj plaći, nego na godišnjem obračunu poreza na dohodak. Što znači, da nakon što Porezna uprava napravi godišnji obračun, tijekom 2021. godine mladi, na koje se odnosi porezno rasterećenje, dobiti će povrat poreza na dohodak, u pedesetpostotnom ili stopostotnom iznosu, ovisno o njihovim

godinama, No, tu će pogodnost mladi osjetiti tek 2021. godine jer to porezno rasterećenje ne ide na mjesečnoj plaći, već tek po godišnjem obračunu poreza na dohodak.

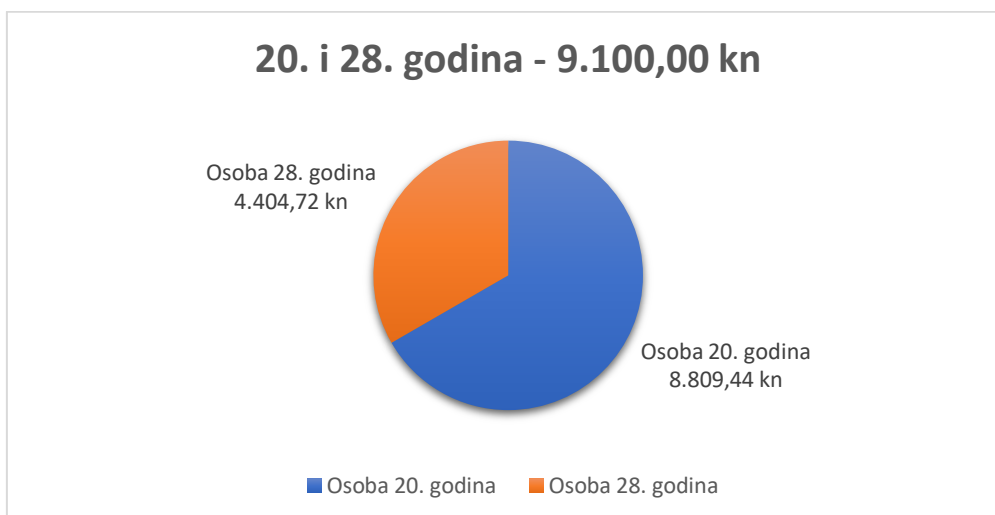
U sljedećem primjeru prikazana je usporedba dvije osobe, od 20. godina i od 28. godina, koje primaju jednaku plaću od 9.100, 00 kuna.

	20. godina		28. godina.	
1. Bruto I.	9.100,00 kn			
2. Doprinosi iz plaće	I. stup 15%	1.365,00	I. stup 15%	1.365,00 kn
	II. stup 5%	455,00	II. stup 5%	455,00 kn
		1.820,00		1.820,00 kn
3. Dohodak (1.-2.)		7.280,00 kn		7.280,00 kn
4. Osobni odbitak	faktor 1,6	4.000,00	faktor 1,6	4.000,00
5. Porezna osnovica (3.-4.)		3.280,00 kn		3.280,00 kn
6. Porez na dohodak	0,2	656,00	0,2	656,00 kn
	0,3	-	0,3	-
		656,00		656,00 kn
7. Prirez	0,18	118,08	0,18	118,08 kn
8. Porez + Prirez (6.+7.)		774,08		774,08 kn
9. Neto plaća (3.-8.)		6.505,92 kn		6.505,92 kn
10. Doprinosi na plaću	ZO 16,5%	1.501,50	ZO 16,5%	1.501,50 kn
11. Bruto II. (1.+10.)		10.601,50 kn		10.601,50 kn

Tablica 5. Povrat poreza zaposlenih osoba od 20. i 28. godina s Bruto I. prosječnom plaćom RH.

Iz navedenog je izračunato te zaključeno da osoba od 20. godina s 9.100 kn bruto plaćom u jednom mjesecu ima porez i prirez 774,08 kn. Množeći navedeni iznos s mjesecima u godini, dobije se izračun povrata poreza koji će dobiti osoba od 20. godina ($774,08 \times 12$ mjeseci u godini = 9.288,96 kn.) Osoba od 20. godina dobiti će povrat poreza u iznosu od 9.288,96 kn, 100% od ukupnog iznosa poreza i prireza u 12. mjeseci.

Osoba od 28. godina s 9.100 kn bruto plaćom u jednom mjesecu ima porez i prirez 774,08 kn. Množeći navedeni iznos s mjesecima u godini dobije se dobiveni koji se dijeli na pola budući da osoba od 28. godina plaća 50% poreza. Izračunom se dobije iznos koji će ista osoba dobiti kao povrat poreza ($774,08 \times 12$ mjeseci u godini = 9.288,96 kn. $9.288,96 / 2 = 4.644,48$). Osoba od 20. godina dobiti će povrat poreza u iznosu od 4.644,48 kn, što čini 50% od ukupnog iznosa poreza i prireza u 12. mjeseci. Slučaj je grafički prikazan u grafu ispod.

Grafikon 1. Grafikon povrata poreza zaposlenih osoba jednakih plaća od 20. i 28. godina.

U grafikonu iznad, napravljena je grafička usporedba povrata poreza zaposlenih osoba, različite životne dobi (20. i 28. godina) koji primaju jednaku, bruto i neto, mjesečnu plaću. Povrat poreza izračunat je zbrojem iznosa poreza koje su navedeni dužni platiti te pripadajućih prireza ovisno o mjestu stanovanja. Budući da su svi zaposleni u Republici Hrvatskoj, mlađi od 25. godina stopostotno oslobođeni plaćanjem poreza, povrat mlađe osobe iz primjera od 20. godina znatno je veći od iznosa povrata poreza koji će dobiti druga osoba iz primjera, koja je starija od 25. godina, a mlađa od 30. godina te oslobođena plaćanja poreza 50% od ukupnog iznosa zbroja poreza i prireza.

Stavke koje su se mijenjale i koje su mijenjane u poreznim reformama kroz godine, na različite su načine, nekima manje, a nekima više znatno utjecale na plaću i na obračun istih. U sljedećoj tablici navedene su razlike i izmjene elemenata poreza na dohodak od nesamostalnog rada kroz godine.

god.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Minimalna B.I.	3.120,00	3.276,00	3.439,80	3.750,00	4.062,51	4.250,00
Minimalna NETO	2.496,00	2.620,80	2.751,84	3.000,00	3.250,01	3.400,00
Prosječna plaća B.I.	8.037,00	7.739,00	8.020,00	8.448,00	8.743,00	9.181,00
Prosječna plaća NETO	5.693,00	5.664,00	5.960,00	6.237,00	6.434,00	6.724,00
Osnovni Osobni Odbitak	2.600,00	3.800,00	3.800,00	3.800,00	4.000,00	4.000,00
Osnovica Osobnog Odbitka	2.600,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00
Uzdržavani član + 1.dijete	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
2. dijete	0,7	1	1	1	1	1
3. dijete	1	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
4. dijete	1,4	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
5. dijete	1,9	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
6. dijete	2,5	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
7. dijete	3,1	4	4	4	4	4
8. dijete	3,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9
9. dijete	4,8	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9
Invalidi	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
100% invalidi + pomoć	1	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Najniža osnovica	2.812,95	2.940,82	3.047,60	3.210,24	3.321,96	3.488,78
Najviša osnovica	48.222,00	46.434,00	48.120,00	50.688,00	52.452,00	55.086,00
Koeficijent	najniža x 0,35 najviša x 6	najniža x 0,38 najniža x 6				
Porezne stope	12% do 2.200,00 25% od 2.2500,01 do 13.200,00 40% od 13.200,01	24% do 17.500,00 36% od 17.500,01		24% do 30.000,00 36% od 30.000,01		20% do 30.000,00 30% od 30.000,01
Doprinosi NA plaću	Doprinosi za zdravstveno osiguranje 15% Za slučaj ozljede na radu 0,5% za zapošljavanje 1,7%			Doprinosi za Zdravstveno 16,5% Ukidaju se doprinosi u slučaju ozljede i za zapošljavanje!		

Tablica 6. Izmjene elemenata poreza na dohodak 2016. – 2021. godine.
Izvor: Obrada autorice prema poreznim propisima

„Učinci poreznih reformi dovele su do promjena u vrsti doprinosa te je znatno pojednostavljen postupak obračuna i uplate doprinosa.“ (Ministarstvo financija). U tablici iznad prikazani su elementi obračuna plaće te promjene istih koji utječu na obračun. Promjene u tabličnom prikazu navedene su od 2016. g. do 2021. g. Prva navedena, 2016.g. s razlogom je stavljena u tablični prikaz kako bi se prikazalo kakvi su elementi bili u istoj godini nakon čega je nastupilo nekoliko godina minimalnih izmjena koje su potrajale do 2021. godine. U prvom stupcu, prikazano je da je 2016.g., bila posljednja godina u kojoj su osnovni osobni odbitak i osnovica istog iznosili 2.600,00 kn, nakon koje su isti promijenjeni te od sljedeće, 2017.g. do 2019.g., osnovni osobni odbitak iznosi 3.800,00 kuna, a osnovica istog iznosi 2.500,00 kn. U prethodno spomenutim godinama došlo je i do izmjene faktora izdržavanih članova obitelji koji su također promijenjeni u 2017. godini i ostali su netaknuti do danas. Jedna od najbitnijih značajki prikazanih promjena i element koji najviše utječe na iznos neto plaće je promjena poreznih stopa. Sukladno tome, to je i element koji se kroz godine najviše i mijenjao. U prvoj 2016.g. u tabličnom prikazu, djelovale su tri stope od 12%, 25% i 40% koje su se primjenjivale ovisno o visini tada utvrđenih iznosa pripadajućih poreznih osnovica na pripadajuće, u tablici navedene, porezne stope. Iduće, 2017. g., došlo je do smanjenja na dvije porezne stope, 24% koja se primjenjivala na poreznu osnovicu ispod 17.500,00 kn i 36% koja se primjenjivala na poreznu osnovicu iznad 17.500,01 kn. Već nakon dvije godine, u 2019. g. niža stopa od 24% počela se primjenjivati na poreznu osnovicu od 30.000,00 kn, a stopa od 36% na poreznu osnovicu preko 30.000,01 kn. Prethodno navedena porezna promjena poreznih stopa djelovala je dvije godine te je u 2021. godini iznova došlo do promjena poreznih stopa, međutim, iznosi poreznih osnovica ostali su isti. Do tada stopa od 24%, pala je na 20% i primjenjuje se na iznos do 30.000,00 kn porezne osnovice, a prijašnja stopa od 36%, pala je na 30% i primjenjuje se na preko 30.000,01 kn iznosa porezne osnovice. Doprinosi na plaću sa stopama 15% doprinosa za zdravstveno osiguranje, 0,5% ozljeda na radu te 1,7% za zapošljavanje djelovale su od 2016.g. do 2018.g., nakon čega su se u 2019. g. ukinuli doprinosi za slučaj ozljede na radu i zapošljavanje, a stopa doprinosa za zdravstveno iznosi 16,5% te je ostala nepromijenjena do danas. Promjene iznosa najviše i najniže osnovice kroz godine, koje se ne upotrebljavaju često i kod svakodnevnog obračuna plaće ipak su element obračuna te je ih je važno napomenuti. Najznačajniji elementi koji se uz porezne stope uvijek prvi spominju su promjene koje su se događale u iznosima minimalnih i prosječnih bruto I. i neto plaćama. Vidljivo je da su iste kroz godine od prve spomenute do zadnje, 2021. godine blago rasle te je to zaključna i bitna činjenica da unatoč svim promjenama poreznih reformi koje donosi Ministarstvo financija, evidentna je svim zaposlenicima najbitnija stavka, a to je blagi rast njihovih neto plaća.

7.2. IZMJENE POREZA NA DOHODAK OD NESAMOSTALNOG RADA

U naslovljenoj cjelini koja slijedi, obrađivane su izmjene poreza na dohodak od nesamostalnog rada koje su stupile na snagu 1. siječnja 2021. godine u 5. krugu porezne reforme kao i one promjene koje su donesene u 4. krugu, ali su 1. siječnja stupile na snagu.¹ Slijedi nekoliko primjera s najznačajnijim promjenama koje su prikazane u postupku obračuna plaće gdje se najbolje prikazuju donesene izmjene te će se na taj način najbolje i najjednostavnije prikazati razlike prethodnih godina uspoređujući ih s 2021. godinom. Svaki primjer je prikazan i pripadajućim grafom kao slikovitim izrazom padajućih, rastućih pokazatelja ili pokazatelja koji su ostali netaknuti.

7.2.1. PLAĆA (MANJI B.I.) OSOBE BEZ UZDRŽAVANIH ČLANOVA OBITELJI

U sljedećem primjeru prikazana je mjesečna bruto plaća zaposlenika koji nema uzdržavanih članova i živi u Zagrebu iznosi 6.000,00 kn. Zaposlenik je osiguran u I. i II. Stupu mirovinskog osiguranja.

	2019.		2020.		2021.	
1. Bruto I.	6.000,00					
2. Doprinosi iz plaće	I. stup 15%	900,00	I. stup 15%	900,00	I. stup 15%	900,00
	II. stup 5%	300,00	II. stup 5%	300,00	II. stup 5%	300,00
		1.200,00		1.200,00		1.200,00
3. Dohodak (1.-2.)		4.800,00		4.800,00		4.800,00
4. Osobni odbitak	faktor 1	3.800,00	faktor 1,6	4.000,00	faktor 1,6	4.000,00
5. Porezna osnovica (3.-4.)		1.000,00		800,00		800,00
6. Porez na dohodak	24%	240,00	0,24	192,00	0,2	160,00
	36%	-	0,36	-	0,3	-
		240,00		192,00		160,00
7. Prirez	18%	43,20	0,18	34,56	0,18	28,80
8. Porez + Prirez (6.+7.)		283,20		226,56		188,80
9. Neto plaća (3.-8.)		4.516,80		4.573,44		4.611,20
10. Doprinosi na plaću	ZO 16,5%	990,00	ZO 16,5%	990,00	ZO 16,5%	990,00
11. Bruto II. (1.+10.)		6.990,00		6.990,00		6.990,00

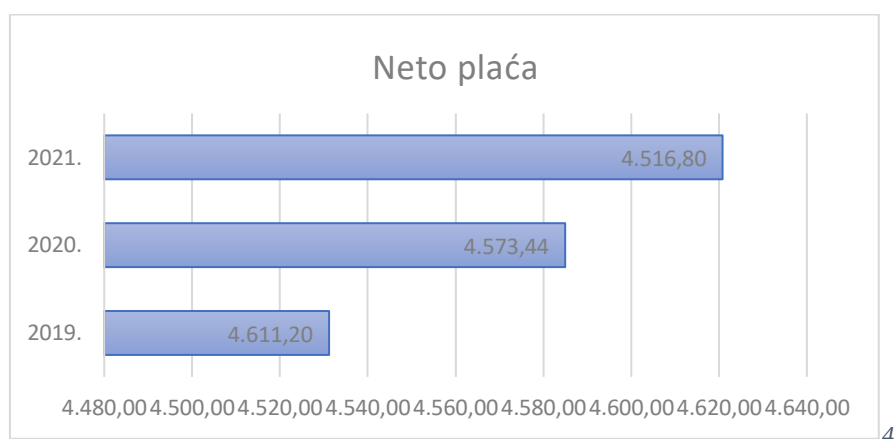
Tablica 7. Usporedba obračuna plaća zaposlenika bez uzdržavanih članova obitelji s Bruto I. plaćom 6.000,00 kuna kroz godine, Zagreb.

¹ Porezno rasterćenje plaća mladih osoba do 30 godina starosti - demografska, socijalna i gospodarska mjera - za mlade do 25 godina smanjenje porezne obveze za 100% i za mlade od 26 do 30 godina smanjenje porezne obveze za 50% → najviše do godišnje porezne osnovice od 360.000 kn uz učinak smanjenja prihoda od poreza na dohodak za 700 mil.kn. - napomena: temelj godina rođenja, ne datum rođenja. Izvor: Ministarstvo financija, 2019. g.

U navedenom primjeru radi se od ispodprosječnoj plaći osobe koja nema uzdržavanih članova obitelji te živi u Zagrebu. S obzirom da se već u 2020. godini osobni odbitak povećao s 3.800,00 na 4.000,00 kuna, razlike u toj godini već su primjetne.

Nastavno na odbitak u prethodnoj godini, u tekućoj, 2021. godini, neto plaća za osobu iz primjera još se povećala radi smanjenja porezne stope na 20%.

U grafikonu ispod grafički je prikazano u prethodnoj tablici izračunato te je zaključeno povećanje neto plaće u 2020. g od 0,62% u odnosu na 2019. g. i povećanje neto plaće od 0,41% u 2021. g. u odnosu na 2020. g.

Grafikon 2. Usporedba neto plaća zaposlenika bez uzdržavanih članova obitelji s Bruto I. plaćom od 6.000,00 kuna kroz godine.

7.2.2. PLAĆA (VEĆI B.I.) OSOBE BEZ UZDRŽAVANIH ČLANOVA OBITELJI

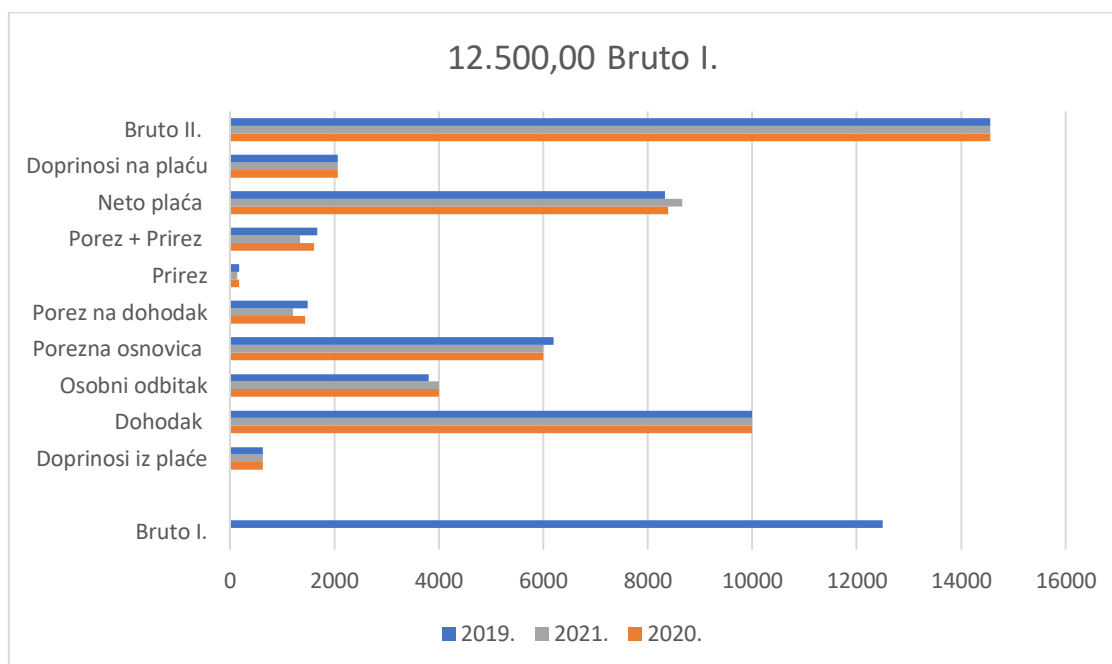
U sljedećem primjeru prikazana je mjesečna bruto plaća zaposlenika koji nema uzdržavanih članova i živi u Zagrebu iznosi 12.500,00 kn. Zaposlenik je osiguran u I. i II. Stupu mirovinskog osiguranja.

	2019.		2020.		2021.	
1. Bruto I.			12.500,00			
2. Doprinosi iz plaće	I. stup 15%	1.875,00	I. stup 15%	1.875,00	I. stup 15%	1.875,00
	II. stup 5%	625,00	II. stup 5%	625,00	II. stup 5%	625,00
		2.500,00		2.500,00		2.500,00
3. Dohodak (1.-2.)	10.000,00		10.000,00		10.000,00	
4. Osobni odbitak	faktor 1	3.800,00	faktor 1,6	4.000,00	faktor 1,6	4.000,00
5. Porezna osnovica (3.-4.)	6.200,00		6.000,00		6.000,00	
6. Porez na dohodak	24%	1.488,00	0,24	1.440,00	0,2	1.200,00
	36%	-	0,36	-	0,3	-
		1.392,00		1.440,00		1.200,00
7. Prirez	18%	267,84	0,18	259,20	0,18	216,00
8. Porez + Prirez (6.+7.)	1.755,84		1.699,20		1.416,00	
9. Neto plaća (3.-8.)	8.244,16		8.300,80		8.584,00	
10. Doprinosi na plaću	ZO 16,5%	2.062,50	ZO 16,5%	2.062,50	ZO 16,5%	2.062,50
11. Bruto II. (1.+10.)	14.562,50		14.562,50		14.562,50	

Tablica 8. Usporedba u obračunu plaća bez uzdržavanih članova obitelji s plaćom 12.500,00 kuna kroz godine, Zagreb.

U navedenom primjeru radi se od iznadprosječnoj plaći osobe koja nema uzdržavanih članova obitelji te živi u Zagrebu. S obzirom da se već u 2020. godini osobni odbitak povećao s 3.800,00 na 4.000,00 kuna, razlike u toj godini već su primjetne. Nastavno na odbitak u prethodnoj godini, u tekućoj, 2021. godini, neto plaća za osobu iz primjera još se povećala radi smanjenja porezne stope na 20% te se i na taj način smanjila porezna obveza poreznog obveznika.

U grafikonu ispod grafički je prikazano u prethodnoj tablici izračunato te je zaključeno povećanje neto plaće u 2020. g. 0,34% u odnosu na 2019. g. i povećanje neto plaće od 1,68% u 2021. g. u odnosu na 2020. g.

Grafikon 3. Usporedba plaće bez uzdržavanih članova obitelji s plaćom 12.500,00 kuna kroz godine

Dijagram 1. Usporedba neto plaće bez uzdržavanih članova obitelji s Bruto I. plaćom od 12.500,00 kuna kroz godine.

7.2.3. PLAĆA S UZDRŽAVANIM ČLANOVIMA OBITELJI

U sljedećem primjeru prikazana je mjesečna bruto plaća zaposlenika koji uzdržava dvoje djece i živi u Zagrebu iznosi 5.000,00 kn. Zaposlenik je osiguran u I. i II. Stupu mirovinskog osiguranja.

	2019.	2020.	2021.
1. Bruto I.	5.000,00		
2. Doprinosi iz plaće	I. stup 15% 750,00	I. stup 15% 750,00	I. stup 15% 750,00
	II. stup 5% 250,00	II. stup 5% 250,00	II. stup 5% 250,00
	1.000,00	1.000,00	1.000,00
3. Dohodak (1.-2.)	4.000,00	4.000,00	4.000,00
4. Osobni odbitak	faktor 0,7+1,0 + 3800 8.050,00	UKF 2,2 + 4000 9.500,00	UKF 2,2 + 4000 9.500,00
5. Porezna osnovica (3.-4.)	-	-	-
6. Porez na dohodak	24% 0,00	24% 0	20% 0
	36% 0,00	36% 0	30% 0
	0,00	0	0
7. Prirez	18% 0,00	18% 0	18% 0
8. Porez + Prirez (6.+7.)	0,00	0	0
9. Neto plaća (3.-8.)	4.000,00	4.000,00	4.000,00
10. Doprinosi na plaću	ZO 16,5% 825,00	ZO 16,5% 825,00	ZO 16,5% 825,00
11. Bruto II. (1.+10.)	5.825,00	5.825,00	5.825,00

Tablica 9. Usporedba u obračunu plaća bez uzdržavanih članova obitelji s Bruto I. plaćom od 5.000,00 kuna kroz godine, Zagreb.

U navedenom primjeru radi se od ispodprosječnoj plaći zaposlene osobe koja ima uzdržavanih članova obitelji, dvoje djece te živi u Zagrebu. Bez obzira na povećanje osobnog odbitka u 2021. godini te smanjenu stope poreza u 2021. godini, osoba iz primjera ne može iskoristiti poreznu olakšicu na svoju djecu obzirom na mali Bruto I. tj. malu plaću koja se smatra ispodprosječnom u Republici Hrvatskoj. U ovom slučaju neto plaća nepromijenjena je kroz godine te je olakšicu nemoguće iskoristiti. Usporedba plaće bez uzdržavanih članova obitelji s plaćom 12.500,00 kuna

Dijagram 2. Usporedba neto plaće s uzdržavanim članovima obitelji s Bruto I. plaćom od 5.000,00 kuna kroz godine.

7.2.4. PLAĆA S POREZNOM OSNOVICOM IZNAD MAKSIMALNE

U sljedećem primjeru prikazana je mjesečna bruto plaća zaposlenika koji živi u Zagrebu i nema uzdržavanih članova obitelji, a njegova bruto plaća iznosi 70.000,00 kn.

	2019.		2020.		2021.	
1. Bruto I.	70.000,00					
2. Doprinosi iz plaće	I. stup 15%	7.603,20	I. stup 15%	7.867,80	I. stup 15%	8.262,90
	II. stup 5%	2.534,40	II. stup 5%	2.622,60	II. stup 5%	2.754,30
		10.137,60		10.490,40		11.017,20
3. Dohodak (1.-2.)		59.862,40		59.509,60		58.982,80
4. Osobni odbitak	faktor 1	3.800,00	faktor 1,6	4.000,00	faktor 1,6	4.000,00
5. Porezna osnovica (3.-4.)		56.062,40		55.509,60		54.982,80
6. Porez na dohodak	24%	7.200,00	24%	7.200,00	20%	6.000,00
	36%	9.382,46	36%	9.183,46	30%	7.494,84
		16.582,46		16.383,46		13.494,84
7. Prirez	15%	2.487,37	15%	2.457,52	15%	2.024,23
8. Porez + Prirez (6.+7.)		19.069,83		18.840,97		15.519,07
9. Neto plaća (3.-8.)		40.792,57		40.668,63		43.463,73
10. Doprinosi na plaću	ZO 16,5%	11.550,00	ZO 16,5%	11.550,00	ZO 16,5%	11.550,00
11. Bruto II. (1.+10.)		81.550,00		81.550,00		81.550,00

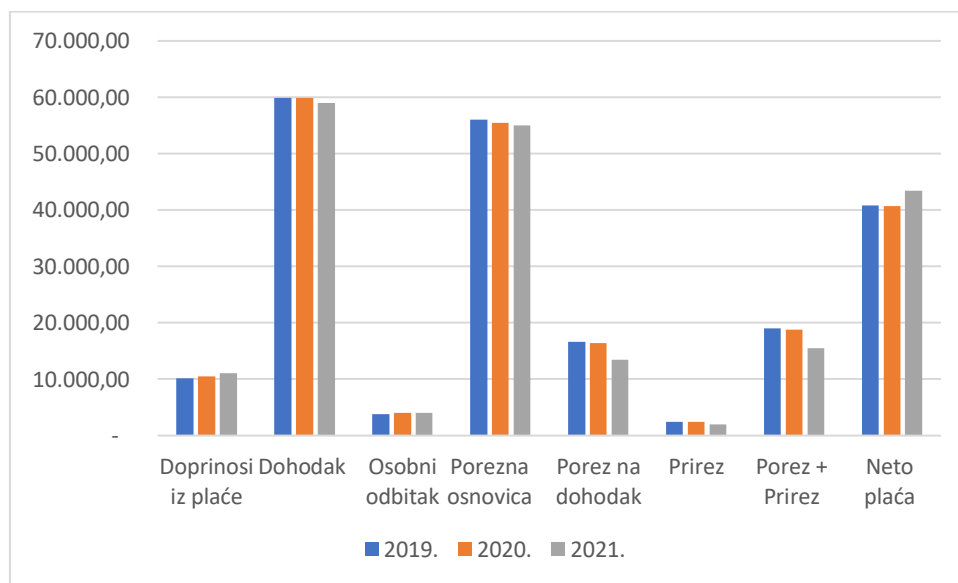
Tablica 10. Usporedba obračuna plaća bez uzdržavanih članova obitelji s Bruto I. plaćom od 70.000,00 kuna kroz godine, Zagreb.

U navedenom primjeru radi se od znatno iznadprosječnoj plaći osobe koja nema uzdržavanih članova obitelji te živi u Zagrebu. S obzirom da se već u 2020. godini osobni odbitak povećao s 3.800,00 na 4.000,00 kuna, razlike u toj godini već su primjetne te je porezna osnovica s godinama niža. U primjeru u tablici iznad, primjetna je i niža stopa prireza što utječe na neto plaću i osim spomenute promjene osobnog odbitka u prethodnoj godini, u 2021. godini, neto plaća za osobu iz primjera povećala se još radi smanjenja porezne stope s 24% na 20% te 36% na 30% što je u navedenom primjeru bitno pa se i na taj način znatno smanjila porezna obveza poreznog obveznika u tekućoj godini. S obzirom na znatno visoku bruto I. plaću ovog zaposlenika, valja napomenuti izračun dohotka kod ovako visokih plaća. Najviša osnovica za obračun doprinosa za 2019. iznosila je 50.688,00 kn. U 2020. godini najviša osnovica za obračun doprinosa iznosila je 52.452,00 kn, a porezne stope bile su jednake za navedene godine i iznosile su 24% do 30.000,00 i 36% od 30.000,01.

Najviša osnovica za obračun doprinosa za 2021. 55.086,00 kn, a porezne stope za istu godinu iznosile su 20% do 30.000,00 i 30% od 30.000,01. Granica porezne osnovice za obračun doprinosa bitna je odrednica računanja dohotka kod velikih iznosa bruto I. plaća.

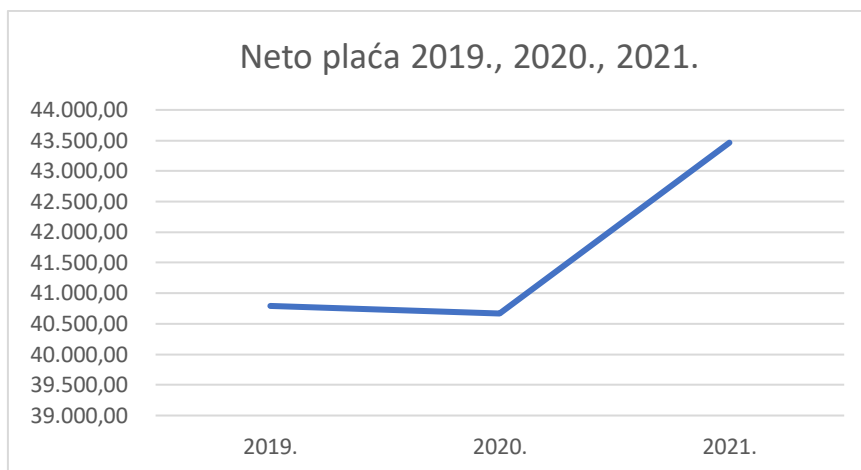
Množeći iznos maksimalne osnovice s doprinosima iz plaće (I. i II. stup, ukupno 20%), dobije se iznos doprinosa koji se oduzima od Bruto I. te se tim izračunom dobije dohodak. Primjetna stavka koja je drugačija od uobičajenog obračuna plaće jest da se u ovakvim slučajevima kada je plaća veća nego maksimalna porezna osnovica propisana za tu godinu, propisani iznos računa na doprinose, a ne plaća kako je uobičajeno. Još jedna bitna stavka koju valja napomenuti jest da su zbog visoke porezne osnovice upotrijebljeni izračuni obje stope poreza. Gledajući 2021. godinu niža stopa poreza, 20% računata je na iznos porezne osnovice do 30.000,00 kn kako je i propisano, a razlika koja je preostala od propisane granice do ostatka porezne osnovice računata je na veću poreznu stopu od 30% kako je i propisano.

U grafikonu ispod grafički prikazane su razlike koje su prethodno objašnjene.

Grafikon 4. Promjene u stavkama obračuna plaće obzirom na visinu porezne osnovice i ostalih promjena kroz godine.

U grafikonu ispod grafički je prikazana je razlika u neto plaćama kroz godine.

Dijagram 3. Usporedba neto plaća kroz godine, zaposlenika s Bruto I. od 70.000,00 kuna.

7.2.5. RAZLIKE U PROMJENAMA KOEFICIJENATA OSOBNOG ODBITKA

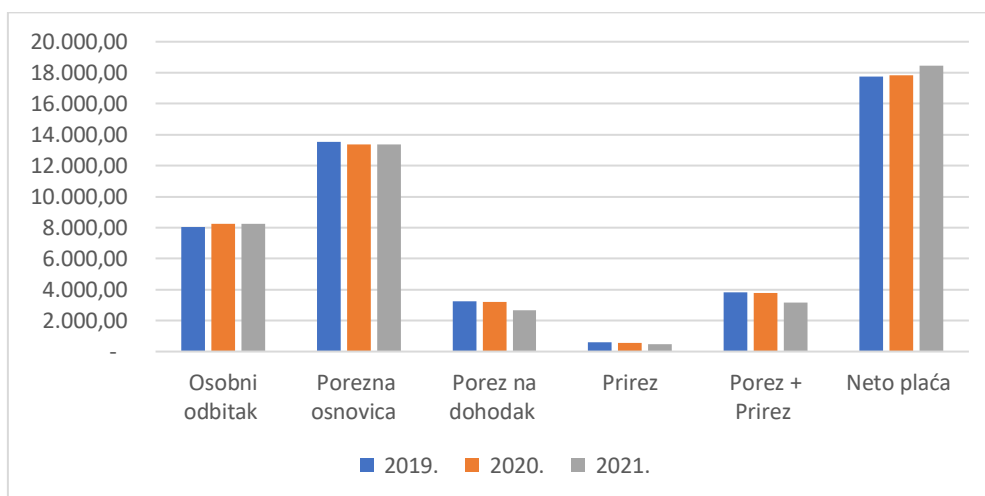
U sljedećem primjeru prikazana je mjesečna bruto plaća zaposlenika koji živi u Zagrebu i uzdržava troje djece, mjesečna bruto plaća mu iznosi 27.000,00 kn u 2019., 2020., i 2021. godini te je osiguran u I. i II. stupu mirovinskog osiguranja.

		2019.		2020.		2021.
1. Bruto I.		27.000,00 kn				
2. Doprinosi iz plaće	I. stup 15%	4.050,00	I. stup 15%	4.050,00	I. stup 15%	4.050,00
	II. stup 5%	1.350,00	II. stup 5%	1.350,00	II. stup 5%	1.350,00
		5.400,00		5.400,00		5.400,00
3. Dohodak (1.-2.)		21.600,00		21.600,00		21.600,00
4. Osobni odbitak	faktor 1	8.050,00	faktor 1,6	8.250,00	faktor 1,6	8.250,00
5. Porezna osnovica (3.-4.)		13.550,00		13.350,00		13.350,00
6. Porez na dohodak	24%	3.252,00	24%	3.204,00	20%	2.670,00
	36%	-	36%	-	30%	-
		3.252,00		3.204,00		2.670,00
7. Prirez	18%	585,36	18%	576,72	18%	480,60
8. Porez + Prirez (6.+7.)		3.837,36		3.780,72		3.150,60
9. Neto plaća (3.-8.)		17.762,64		17.819,28		18.449,40
10. Doprinosi na plaću	ZO 16,5%	4.455,00	ZO 16,5%	4.455,00	ZO 16,5%	4.455,00
11. Bruto II. (1.+10.)		31.455,00		31.455,00		31.455,00

Tablica 11. Usporedba obračuna plaća zaposlenika s uzdržavanim članovima obitelji s Bruto I. plaćom od 27.000,00 kuna kroz godine, Zagreb.

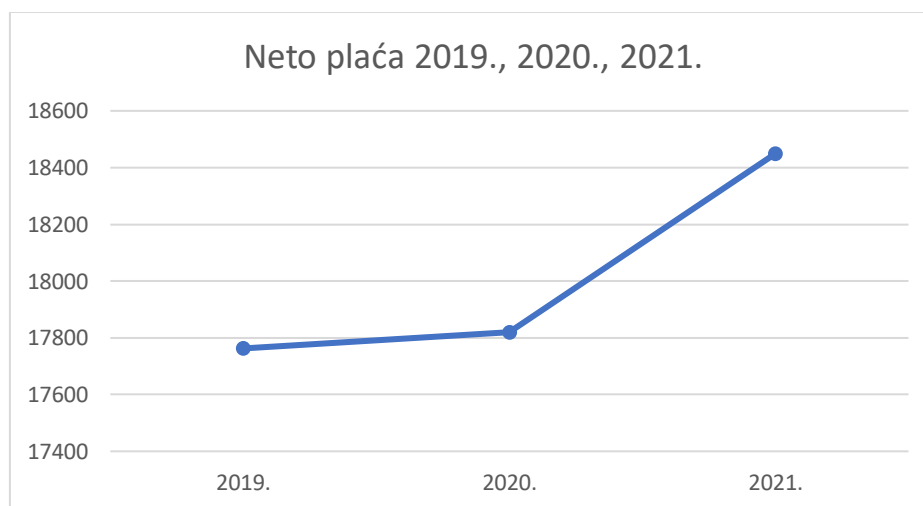
U navedenom primjeru radi se od iznadprosječnoj plaći zaposlene osobe koja uzdržava troje djece te živi u Zagrebu. Osim poreznih stopa koje su se u 2021. godini smanjile s 36% na 30% i 24% na 20%, u navedenom primjeru važan je iznos osobnog odbitka koji utječe na iznos

porezne osnovice te na kraju i same neto plaće, a koji se u 2020. godini promijenio s 3.800,00 na 4.000,00 kuna. Grafikon ispod prikazuje promjene elemenata neto plaće s obzirom na prethodno naveden i objašnjen primjer.

Grafikon 5. Promjene u stavkama obračuna plaće obzirom na uzdržavane članove obitelji kroz godine.

U grafikonu ispod grafički je prikazano što je u prethodnoj tablici izračunato te je zaključeno povećanje neto plaće od 0,16% u 2020.g. u odnosu na 2019. g. i 1,74% u 2021. godini u odnosu na 2020. godinu.

Dijagram 4. Usporedba neto plaća kroz godine, zaposlenika s Bruto I. od 27.000,00 kuna.

7.2.6. PROMJENE NA PLAĆI OBZIROM NA UZDRŽAVANE ČLANOVE

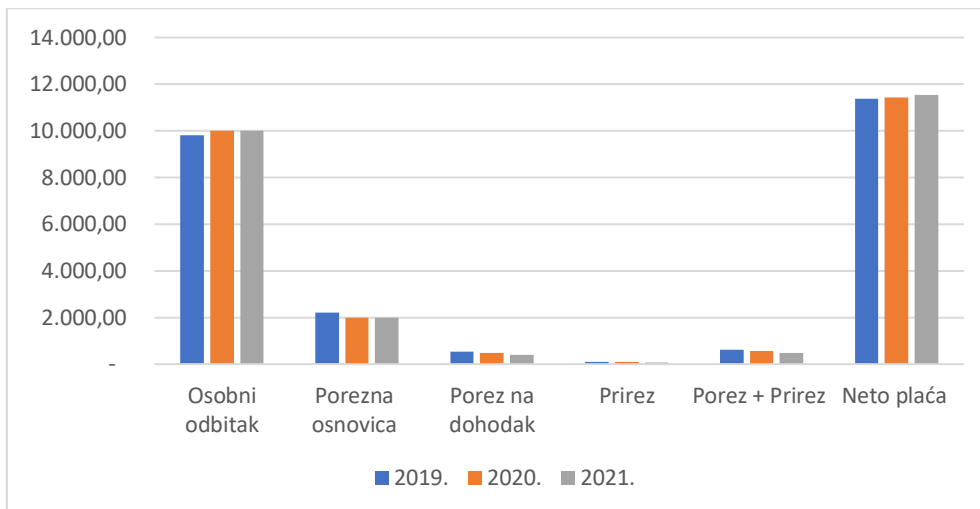
U sljedećem primjeru prikazana je mjesečna bruto plaća zaposlenika koji živi u Zagrebu i uzdržava supružnika i dvoje djece, mjesečna bruto plaća mu iznosi 15.000,00 kn u 2019., 2020., 2021. godini te je osiguran u I. i II. stupu mirovinskog osiguranja.

	2019.		2020.		2021.	
1. Bruto I.	15.000,00					
2. Doprinosi iz plaće	I. stup 15%	2.250,00	I. stup 15%	2.250,00	I. stup 15%	2.250,00
	II. stup 5%	750,00	II. stup 5%	750,00	II. stup 5%	750,00
		3.000,00		3.000,00		3.000,00
3. Dohodak (1.-2.)		12.000,00		12.000,00		12.000,00
4. Osobni odbitak	faktor 1	9.800,00	faktor 1,6	10.000,00	faktor 1,6	10.000,00
5. Porezna osnovica (3.-4.)		2.200,00		2.000,00		2.000,00
6. Porez na dohodak	24%	528,00	24%	480,00	20%	400,00
	36%	-	36%	-	30%	-
		528,00		480,00		400,00
7. Prirez	18%	95,04	18%	86,40	18%	72,00
8. Porez + Prirez (6.+7.)		623,04		566,40		472,00
9. Neto plaća (3.-8.)		11.376,96		11.433,60		11.528,00
10. Doprinosi na plaću	ZO 16,5%	2.475,00	ZO 16,5%	2.475,00	ZO 16,5%	2.475,00
11. Bruto II. (1.+10.)		17.475,00		17.475,00		17.475,00

Tablica 12. Usporedba obračuna plaća zaposlenika s uzdržavanim članovima obitelji s Bruto I. plaćom od 15.000,00 kuna kroz godine, Zagreb.

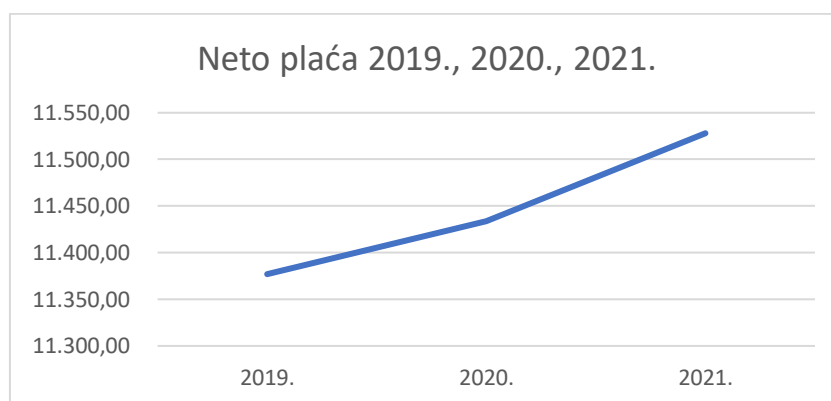
Navedeni se primjer po obilježjima i biti tematike nadovezuje na prethodni te su promijenjene stavke gotovo jednake. Osim već uobičajenih promjena poreznih stopa, jedino što čini razliku od prethodnog primjera u vezi osobnog odbitka jest što je plaća manja te je jedan od uzdržavanih članova supružnik. U 2020. godini izračun osobnog odbitka računao se na jednak način kao i u 2021. godini, samo što je iznos osnovnog osobnog odbitka bio drugačiji. Nastavno na navedeno, došlo je i do promjena u strukturi elemenata obračuna i neto plaći.

Grafikon ispod prikazuje promjene elemenata neto plaće s obzirom na prethodno naveden i objašnjen primjer.

Grafikon 6. Promjene u stavkama obračuna plaće obzirom na uzdržavane članove obitelji kroz godine.

U grafikonu ispod grafički je prikazano povećanje neto plaće od 0,25% u 2020. g. u odnosu na 2019. g. i povećanje 0,41% u 2021. g. u odnosu na 2020. g.

Dijagram 5. Usporedba neto plaća kroz godine, zaposlenika s Bruto I. plaćom od 15.000,00 kuna.

8. POREZNI KLIN

„Porezni klin (tax wedge) je smanjenje stope dobiti uslijed poreza. Npr., ukoliko uložimo 100 novčanih jedinica (n.j.) i ostvarimo dobit (prije poreza) od 10%, dakle 10 n.j., i ako je stopa poreza 40%, znači da ćemo platiti 4 n.j. poreza i da će nam dobit poslije poreza iznositi svega 6 n.j., tj. 6%. Prethodne 4 jedinice poreza, odnosno 4% izgubljene dobiti zbog poreza nazivamo «porezni klin»“ (Blažić, 2006. str. 31.)

Porezni klin definiran je kao razlika između svih plaćanja za radnu snagu i neto dohotka radnika. Realna neto plaća i realan trošak rada za poslodavca. „Tako se porezni klin onda u potpunosti definira kao zbroj poreza na dohodak i doprinosa za socijalno osiguranje posloprimaca i poslodavaca zajedno s porezom na platne liste (ukoliko postoji) umanjen za gotovinske transfere (dječji doplati i ostali), izražen kao postotak troškova radne snage.“ (Blažić, 2006. str. 124.)

Tema koja se proteže veoma često jest da je porezni klin jedan od problema sve veće nezaposlenosti u Hrvatskoj, a neosporivo je da porezni klin pozitivno utječe na nezaposlenost. Definiran je kao razlika između bruto troška rada za poslodavca i neto plaće koju prima zaposlenik, odnosno bruto trošak rada umanjen za obvezne doprinose i propisane poreze koje plaćaju poslodavac i posloprimac. Povećavanjem poreznog klina smanjuju se plaće čime se smanjuje motiviranost radnika za radom te on prestaje raditi i poteže za traženjem državne pomoći što još više opterećuje državni proračun.

Pojam porezni klin (porezno opterećenje radne snage) odnosi se na opterećenje dohotka od nesamostalnog rada, odnosno plaće radnika porezom na dohodak i doprinosima za socijalno osiguranje. U Republici Hrvatskoj zaposlenik svaki mjesec dobiva svoj dohodak za rad u obliku bruto plaće. Na svaku bruto plaću poslodavac je dužan platiti doprinose na plaću, dok je radnik dužan iz svoje bruto plaće izdvojiti doprinose iz plaće, porez na dohodak i prirez porezu na dohodak ukoliko on postoji. Umjesto radnika, njegova davanja obračunava i uplaćuje u državni proračun poslodavac.

U porezni klin ubrajaju se sva obvezna i prisilna plaćanja, bez izravne protučinidbe općoj državi u koji se među ostalim svrstava i porez na dohodak. Povećanjem poreznog klina povećava se trošak radne snage tvrtki, a to je ključni čimbenik pri odlučivanju o zapošljavanju, te tako porezni klin posredno utječe i na razinu nezaposlenosti. Porezni klin, kao što je već navedeno, jest razlika troškova rada i neto plaće u odnosu prema ukupnim troškovima rada.

Postoji mnogo formula i načina izračuna kojima se može izračunati porezni klin. Sve formule su drugačije, ali u principu govore o istoj biti, a bit je porezno opterećenje radnika umanjen za poreze i doprinose.

Formulom napisano, porezni klin izgleda niže prikazano:

$$PK = \frac{BRTR - NTP}{BRTR}$$

Slika 4. Formula izračuna poreznog klina.

Pritom je PK porezni klin, BRTR bruto troškovi rada te NTP neto plaća.

Porezni klin se još može definirati i kao bruto trošak rada umanjen za obvezne doprinose i propisane poreze koje plaćaju poslodavac i zaposlenik. Ukupan porez, prirez i doprinosi/Ukupan trošak rada (bruto plaća + doprinosi na plaću)

„Porezni klin pokazuje koliko poslodavac od ukupnih troškova rada daje državi. Davanja državi zakonom su propisana i nisu jednaka za svaku državu. Porezne obveze i obavezni doprinosi nisu jednake za pojedine oblike poreznih obveznika, te oni ovise o visini plaće, broju uzdržavanih članova, mjestu stanovanja.

Da bi se mogao izračunati porezni klin zemlje, prvo se treba definirati „prosječni radnik“ (AW – eng. average worker). „Prosječni radnik“ podrazumijeva radnika koji je zaposlen u sektorima C – K 6.²

Ovisno o dohotku, postoje tri tipa radnika:

- pojedinac sa 67% (2/3) dohotka AW-a
- pojedinac sa 100% dohotka AW-a
- pojedinac sa 167% (5/3) dohotka AW-a“ (Kaleb, 2016., str. 19.)

² Odluka o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2002 (NN 13/2003), te Odluka o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007 (NN 58/07 i 72/07) - Sektor C-K: „Čisto“ prerađivačkoj industriji (D) OECD je pridodala: rudarstvo i vađenje (C), opskrbu električne energije, plina i vode (E), građevinarstvo (F), trgovinu na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala te predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo (G), hotele i restorane (H), prijevoz skladištenje i veze (I), financijsko posredovanje (J) te poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (K). Izvor: Sunagić, 2019., str. 23.

„Porezno opterećenje radne snage važan je element ukupne konkurentnosti nacionalne ekonomije. Razlog tome je što ono utječe na ukupne troškove radne snage. „U Hrvatskoj prevladava mišljenje da je radna snaga previše oporezivana i da to negativno djeluje na nezaposlenost. Uvijek kada se spomene izraz dohodak od rada, pomisli se na plaće radnika. Radnici nisu dovoljno upoznati ni svjesni koje poreze plaćaju i koliko ti isti porezi iznose. Međutim, krivnja nije samo u njima ili poslodavcima, već i u samom poreznom sustavu Hrvatske prema kojem poslodavci u ime radnika obračunavaju i uplaćuju poreze u državni proračun.“ (Kaleb, 2016. str.27.)

„Dakle, radnik od poslodavca svaki mjesec dobiva dohodak koji se naziva bruto plaća (BPL). Za svaku bruto plaću poslodavac je državi dužan platiti doprinose na plaću (DNP).

Radnik iz svoje bruto plaće izdvaja doprinose iz plaće (DIP), porez na dohodak (PORDOH) i prirez porezu na dohodak (PRIREZ)

Ukupno porezno opterećenje rada (UPOR), koje se naziva i trošak rada, sastoji se od svih davanja državi – i poslodavca i radnika – a izračunava se na sljedeći način:

$$UPOR = DNP + DIP + PORDOH + PRIREZ$$

Doprinose na plaću čine: doprinosi za zdravstveno osiguranje (DZO)

Doprinosi iz plaće su doprinos za mirovinsko osiguranje

$$DZO = 16,5\% * BPL$$

Poslodavci su dužni platiti sljedeće doprinose na plaću: $DNP = DZO$

Poslodavac mora za radnika platiti bruto plaću uvećanu za doprinose na plaću. Doprinosi na plaću odlaze državi, a radnik dobiva bruto plaću, iz koje se plaćaju doprinosi iz plaće, nakon čega mu preostaje dohodak od plaće.“ (Urban, 2009., str. 2.,3.)

8.1. USPOREDBA POREZNOG OPTEREĆENJA JEDNAKIH PRIMANJA KROZ GODINE

U sljedećem primjeru prikazana je usporedba mjesečne bruto plaće zaposlenika koja iznosi 10.000,00 kn. Zaposlenik nema uzdržavanih članova i živi u Zagrebu te je osiguran u I. i II. Stupu mirovinskog osiguranja. Plaća je uspoređena kroz 2019., 2020. i 2021. godinu.

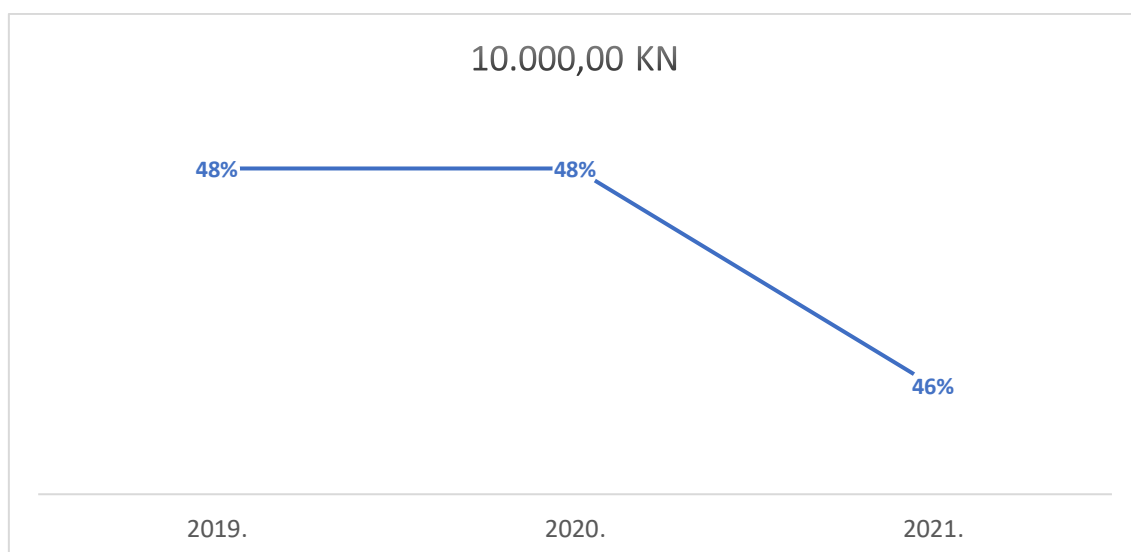
	2019.		2020.		2021.	
1. Bruto I.	10.000,00					
2. Doprinosi iz plaće	I. stup 15%	1.500,00	I. stup 15%	1.500,00	I. stup 15%	1.500,00
	II. stup 5%	500,00	II. stup 5%	500,00	II. stup 5%	500,00
		2.000,00		2.000,00		2.000,00
3. Dohodak (1.-2.)		8.000,00		8.000,00		8.000,00
4. Osobni odbitak	faktor 1	3.800,00	faktor 1,6	4.000,00	faktor 1,6	4.000,00
5. Porezna osnovica (3.-4.)		4.200,00		4.000,00		4.000,00
6. Porez na dohodak	24%	1.008,00	0,24	960,00	0,2	800,00
	36%	-	0,36	-	0,3	-
		1.008,00		960,00		800,00
7. Prirez	18%	181,44	0,18	172,80	0,18	144,00
8. Porez + Prirez (6.+7.)		1.189,44		1.132,80		944,00
9. Neto plaća (3.-8.)		6.810,56		6.867,20		7.056,00
10. Doprinosi na plaću	ZO 16,5%	1.650,00	ZO 16,5%	1.650,00	ZO 16,5%	1.650,00
11. Bruto II. (1.+10.)		11.650,00		11.650,00		11.650,00
	48%		48%		46%	

Tablica 13. Porezni klin zaposlenika koji ima bruto plaću 10.000,00 kn kroz godine.

Zbrajanjem doprinosa iz plaće, poreza, prireza i doprinosa na plaću te dijeljenjem istih od bruto I. plaće došlo je do izračuna poreznog klina za gore prikazane 2019., 2020. i 2021. godinu.

Budući da je osnovica osobnog odbitka bila za 200.00 kn manja nego u sljedeće dvije navedene godine, a i u posljednjoj su stope poreza na dohodak nešto niže, logičan slijed je da je porezni klin godinama blago padao.

Prethodno objašnjeno prikazano je u dijagramu ispod.

Dijagram 6. Blagi pad poreznog klina jednake bruto plaće kroz godine.

U dijagramu iznad prikazano je kako je porezni klin za osobu od 10.000, kn u 2019. i 2020. iznosio 48%, nakon čega se blago snizio u 2021. godini i pao na 46%.

8.2. USPOREDBA POREZNOG OPTEREĆENJA RAZLIČITIH PRIMANJA 2021.

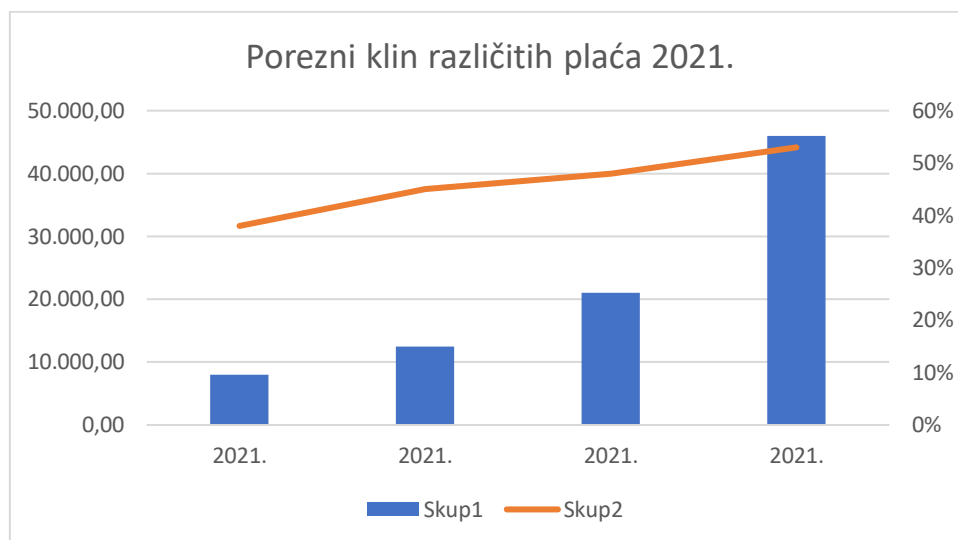
U sljedećem primjeru prikazana je usporedba mjesečnih bruto plaća zaposlenika u 2021. godini. Zaposlenik uzdržava jednog člana uže obitelji i živi u Zagrebu te je osiguran u I. i II. Stupu mirovinskog osiguranja. Plaća je uspoređena kroz 2019., 2020. i 2021. godinu.

		2021.		2021.		2021.		2021.
1. Bruto I.		8.000,00		12.500,00		21.000,00		46.000,00
2. Doprinosi iz plaće	I. stup 15%	1.200,00	I. stup 15%	1.875,00	I. stup 15%	3.150,00	I. stup 15%	6.900,00
	II. stup 5%	400,00	II. stup 5%	625,00	II. stup 5%	1.050,00	II. stup 5%	2.300,00
		1.600,00		2.500,00		4.200,00		9.200,00
3. Dohodak (1.-2.)		6.400,00		10.000,00 kn		16.800,00 kn		36.800,00 kn
4. Osobni odbitak	faktor 2,3	5.750,00	faktor 2,3	5.750,00	faktor 2,3	5.750,00	faktor 2,3	5.750,00
5. Porezna osnovica (3.-4.)		650,00		4.250,00 kn		11.050,00 kn		31.050,00 kn
6. Porez na dohodak	20%	130,00	20%	850,00	20%	2.210,00	20%	6.210,00
	30%	-	30%	-	30%	-	30%	315,00
		130,00		850,00		2.210,00		6.525,00
7. Prirez	18%	23,40	18%	153,00	18%	397,80	18%	1.174,50
8. Porez + Prirez (6.+7.)		153,40		1.003,00		2.607,80		7.699,50
9. Neto plaća (3.-8.)		6.246,60		8.997,00 kn		14.192,20 kn		29.100,50 kn
10. Doprinosi na plaću	ZO 16,5%	1.320,00	ZO 16,5%	2.062,50	ZO 16,5%	3.465,00	ZO 16,5%	7.590,00
11. Bruto II. (1.+10.)		9.320,00 kn		14.562,50 kn		24.465,00 kn		53.590,00 kn
		38%		45%		49%		53%

Tablica 14. Blagi pad poreznog klina jednake bruto plaće kroz godine.

Plaće koje su uspoređene bazirajući se na istog pojedinca namjerno su različite i raspoređene od najmanje te u svakom sljedećem stupcu malo veće. Zbrajanjem doprinosa iz plaće, poreza, prireza i doprinosa na plaću te dijeljenjem istih od bruto I. plaće došlo je do izračuna poreznog klina različitih plaća za gore prikazanu 2021. godinu.

Gledajući s lijeva na desno, kako se plaće povećavaju, evidentno je da je, sukladno povećanjem doprinosa iz plaće, poreza i doprinosa na plaću i porezni klin veći. Dijagramski prikazano niže.

Grafikon 7. Porezni klin zaposlenika različitih bruto plaća u 2021. godini.

U dijagramu iznad prikazano je kako se porezni klin za zaposlenike različitih bruto plaća od 8.000,00 kuna do 46.000,00 kuna u 2021. godini, povećavao, od 38% do 53%.

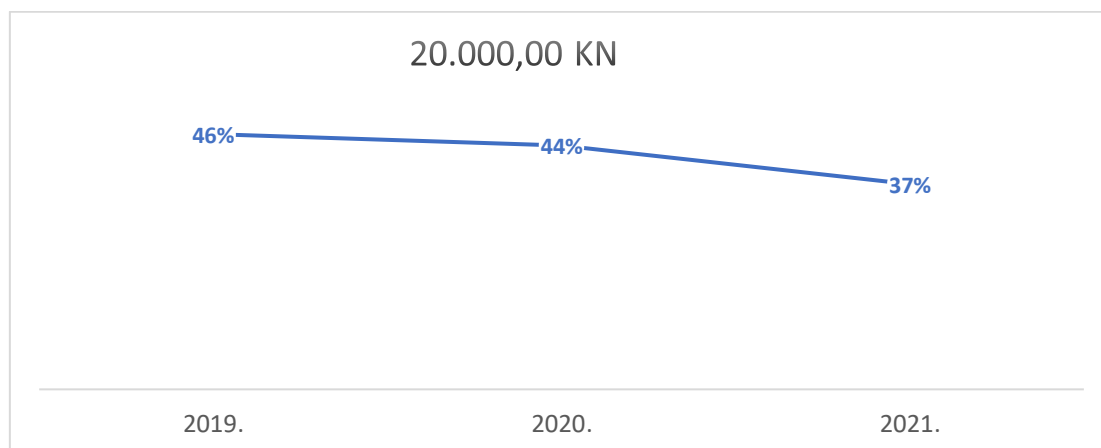
8.3. USPOREDBA POREZNOG OPTEREĆENJA JEDNAKIH PRIMANJA KROZ GODINE S UZDRŽAVANIM ČLANOVIMA OBITELJI

U sljedećem primjeru prikazana je usporedba zaposlenika s jednakom bruto I. plaćom od 30.000,00 kuna u 2021. godini koji imaju različite faktore uzdržavanih članova obitelji. Prvo zaposlenik uzdržava troje djece, drugi zaposlenik uzdržava četvero djece i posljednji zaposlenik uzdržava petero djece. Navedeni primjeri prikazani su tablično u tablici niže.

2021.			2021.			2021.		
1. Bruto I.			30.000,00 kn					
2. Doprinosi iz plaće	I. stup 15%	4.500,00	I. stup 15%	4.500,00	I. stup 15%	4.500,00	I. stup 15%	4.500,00
	II. stup 5%	1.500,00	II. stup 5%	1.500,00	II. stup 5%	1.500,00	II. stup 5%	1.500,00
		6.000,00		6.000,00		6.000,00		6.000,00
3. Dohodak (1.-2.)		24.000,00		24.000,00		24.000,00		24.000,00
4. Osobni odbitak	faktor 1	11.750,00	faktor 1,6	16.500,00	faktor 1,6	22.750,00		
5. Porezna osnovica (3.-4.)		12.250,00		7.500,00		1.250,00		
6. Porez na dohodak	0,20	2.450,00	0,20	1.800,00	0,20	250,00		
	0,30	-	0,30	-	0,30	-		
		2.450,00		1.800,00		250,00		
7. Prirez	0,18	441,00	0,18	324,00	0,18	45,00		
8. Porez + Prirez (6.+7.)		2.891,00		2.124,00		295,00		
9. Neto plaća (3.-8.)		21.109,00		21.876,00		23.705,00		
10. Doprinosi na plaću	ZO 16,5%	4.950,00	ZO 16,5%	4.950,00	ZO 16,5%	4.950,00		
11. Bruto II. (1.+10.)		34.950,00		34.950,00		34.950,00		
		46%		44%		37%		

Tablica 15. Porezni klin zaposlenika jednake bruto I. plaće različitih faktora uzdržavanih članova obitelji, 2021.

Plaća koja je uspoređena kod osoba jednakih poreznih stopa, jednakog prireza i u jednakoj godini, ali različitih faktora uzdržavanih članova obitelji razlikuje se prvenstveno radi osobnog odbitka. Zbrajanjem doprinosa iz plaće, poreza, prireza i doprinosa na plaću te dijeljenjem istih od bruto I. plaće došlo je do izračuna poreznog klina jednakih plaća za gore prikazanu 2021. godinu. Porezni klin upravo radi prethodno spomenutih blago pada radi broja uzdržavanih članova. Osoba iz prvog stupca koja uzdržava troje djece ima najmanji postotak poreznog klina od 46%, a osoba iz posljednjeg stupca ima najmanji postotak poreznog klina od 37% a tome prethodi i veća neto plaća, objašnjena ranije u radu, koja se povećava radi osobnog odbitka u slučajevima poput navedenih. Prethodno navedeno niže prikazano i u dijagramu.

Dijagram 7. Blagi pad poreznog klina zaposlenika jednakih bruto plaća različitih faktora uzdržanih članova obitelji.

Opterećenje radne snage je jedan od instrumenata politike kojim se može značajno utjecati na nezaposlenost. U Hrvatskoj prevladava mišljenje da je radna snaga previše oporezivana te se to pozitivno odražava na nezaposlenost na način da zaposlenik kada plati poreze od svoje bruto plaće, ostaje nezadovoljan iznosom koji mu sjeda na tekući račun. Najveći dio poreznog opterećenja odnosi se na mirovinsko osiguranje i porez na dohodak kojem se nadodaje pripadajući prirez.

„Porez na dohodak s prirezom ima malen doprinos ukupnom poreznom klinu, dok su doprinosi zaposlenika među najvišima u promatranim zemljama OECD-a. Hrvatska je svrstana u skupinu zemalja s visokim poreznim klinom i visokom stopom nezaposlenosti. Dijeli zajedničku osobinu s drugim europskim bivšim socijalističkim zemljama, koje imaju relativno nizak udio poreza na dohodak u poreznom klinu, ali visok udio doprinosa za socijalno osiguranje.“ (Urban, 2016. str. 3.)

Stavljajući u omjer porezni klin bračnih zaposlenika s djecom i bez djece, zaključuje se kako s povećanjem broja djece raste visina osobnog odbitka, a porezni klin se smanjuje.

Hrvatska je grupirana među zemlje s visokim poreznim klinom, a samim tim i visokom stopom nezaposlenosti radi visokih doprinosa za socijalno osiguranje koje plaćaju zaposlenici. „Uočeno je da “postoji povezanost” koja upućuje na međusobnu uzročnost poreznog klina i nezaposlenosti, tj. da visoki porezni klin povlači i visoku stopu nezaposlenosti. Visoki porezni klin pri povećanju zaposlenosti negativno utječe na posloprimce i poslodavce. Naime, visoki porezni klin zbog velikih davanja državi i male neto plaće demotivira posloprimca u traženju posla, a djelomice i zbog naknada koje primaju za vrijeme nezaposlenosti. Taj se problem najjače očituje u ljudi s niskim primanjima, kada je razlika plaće i primanja za vrijeme nezaposlenosti malena. Visoki porezni klin također povećava cijenu troškova rada, što

demotivira poslodavca pri zapošljavanju nove radne snage. Osim toga, niski porezni klin ima suprotan učinak. Dakle, niski porezni klin potiče posloprimce u zapošljavanju zbog povećanja i same neto plaće, ali i poslodavce u traženju nove radne snage zbog manjih troškova rada.“ (Šeparović, 2009., str. 475.)

9. ZAKLJUČAK

Porez na dohodak od nesamostalnog rada je porez koji tereti svaku zaposlenu osobu u Republici Hrvatskoj, što znači da je propisan zakonom i ne može ga se zaobići niti na jedan način. Jedan je od poreza u Hrvatskom poreznom sustavu te izvor dohotka koji povećava hrvatski proračun. Svrha i cilj poreza na dohodak jest preraspodjela dohotka i povećanje sredstava u blagajni državnog proračuna, kao što je to i slučaj sa sredstvima svakog drugog poreza. Porezno opterećenje poreza na dohodak značajno utječe na osobnu potrošnju zaposlenika koji plaća porez na dohodak i općenito utječe na zaposlenost stanovništva. Porez na dohodak je jednostavnije definirano, oporezivanje rada. Porezni obveznici koji imaju veća primanja, oporezivati će se i po višim stopama od obveznika s nižim primanjima. U kontekstu poreznog oporezivanja rada, oporezuje se bruto dohodak fizičkih osoba doprinosima poslodavca, doprinosima posloprimca, porezom na dohodak i prirezom. Svi navedeni porezni oblici zakonom su propisani i obvezni. Porezom na dohodak ostvaruju se socijalni, ekonomski te ostali ciljevi fiskalne politike. Porez na dohodak jedan je od poreza, čiji se elementi najčešće mijenjaju ili planiraju biti mijenjani u budućnosti od strane Ministarstva financija. Njihova misija je na što bolji način ugoditi kako obveznicima poreza na dohodak od nesamostalnog rada tako i državi koja od istog ima koristi. U radu je na različite načine prikazano kako su se kroz godine mijenjali elementi poreza na dohodak i kakve su se promjene stvarale u strukturi obračuna plaće. Analizirajući promjene od 2016. godine do 2021. godine, zaključuje se da je najveći fokus usmjeren na promjene poreznih stopa te su se iste najviše mijenjale. 2016. godina, posljednja je godina s do tada propisanim faktorima za uzdržavane članove obitelji, osnovicom osobnog odbitka, osnovnim osobnim odbitkom te godina koja je zadnja imala propisane tri porezne stope. Već od sljedeće, 2017. godine, osnovni odbitak i osnovica istog se povećala, promijenjeni su faktori uzdržavanih članova obitelji i došlo je do promjenama u propisanim minimalnim i prosječnim bruto i neto plaćama, kao i u promjenama poreznih stopa. Od spomenute godine djeluju dvije porezne stope, od 24% i 36%, što čini velike promjene, naročito zaposlenika s većim prihodima. Poslije 2017. godine, slijedi ju 2018. godina s minimalnim, ali nekome značajnim promjenama u prosječnim i minimalnim bruto i neto plaćama. U godinama koje slijede nakon, u 2019. godini i u 2020. godini, osim uobičajenih promjenama bruto i neto minimalnih i prosječnih plaća, došlo je i do mnogima bitne izmjene poreznih stopa. U navedenim godinama došlo je do izmjene granica porezne osnovice do koje ili od koje se računaju porezne stope te granica porezne osnovice do tadašnjih 17.500,00 kuna, iznosi 30.000,00 kuna. Osim navedenoga, doprinosi za zdravstveno osiguranje povećani su s dotadašnjih 15% na 16,5%, a ukinuti su doprinosi za slučaj ozljede na radu i doprinosi za

zapošljavanje. Svaka porezna reforma kojom su donesene sve ranije spomenute promjene, donesene su odlukom Ministarstva financija te je do 2021. godine ukupno provedeno 5. poreznih reformi, ranije navedenih u radu. Posljednja porezna reforma stupila je na snagu 1. siječnja 2021. godine te je u istoj došlo do promjena vezanih za prosječnu bruto plaću koja je blago porasla na 9.181,00 kn i minimalnu bruto plaću koja je također porasla na 4.250,00 kn te je u odnosu na godinu prije, veća za 4,5%. Najznačajnija promjena u 2021. godini vezana je za iznova promijenjene porezne stope koje su se smanjile te je do tada stopa poreza od 24% pala na 20%, a viša porezna stopa od 24% pala je na 20%. Granica porezne osnovice na koju se obračunavaju porezne stope ostala je nepromijenjena i iznosi 30.000,00 kuna. značajna promjena koja je donesena u 4. krugu porezne reforme, a stupila je na snagu u 2021. godini odnosi se na mlade porezne obveznike do 25 godina starosti koji su stopostotno oslobođeni plaćanja poreza te onih od 25. godina do 30. godina starosti koji su oslobođeni plaćanja poreza u visini od 50%. Mladim poreznim obveznicima, navedena oslobođenja isplatiti će se obračunom po povratku poreza. Promjenom poreznih reformi koje su posljednje donesene, najviše su profitirali porezni obveznici s većim dohotkom, kao što je to uobičajeni slučaj vezan za porezne promjene. Porezni obveznici s nižim dohotkom, profitiraju smanjenjem porezne stope koja se odnosi na njih, a to je niža porezna stopa koja ih se dotiče u svakom slučaju. Socijalni doprinosi dominantno utječu na razinu poreznog klina i poreznog opterećenja na rad. Česte promjene koje se donose u Republici Hrvatskoj po pitanju odluka vezanih za porez na dohodak od nesamostalnog rada ne doprinose pravednosti poreznog sustava, upravo radi terećenja poreznih obveznika, od terećenja kakvim bi se smatralo jednako pravedno, što se kosi s poreznim načelima među kojima su između ostaloga ugodnost, ravnomjernost, jeftinoća i određenost, ranije navedenih u radu. Iz navedenog proizlazi da porezni obveznici s nižim dohotkom koji bi trebali na neki način biti oslobođeni plaćanja poreza kako bi im neto plaća bila više razmjerna s bruto plaćom, opterećeni su većinom svakom poreznom reformom jednako. S druge strane svakom poreznom reformom, smanjenjem granice porezne osnovice te smanjenjem poreznih stopa, iznova se olakšavaju terećenja poreznih obveznika s višim dohodcima koji su financijski sposobni platiti porez neovisni o visini poreznih stopa. Sukladno navedenom, postoji sve veći financijski jaz među slojeva stanovništva, nerazmjernan zaposlenicima veoma niskih i visokih primanja. Pozitivna promjena mladim obveznicima poreza dohotka od nesamostalnog rada, na koje se odnosi novodonesena promjena oslobođenja, polaže nade u povećanje volje za radom mladih zaposlenika, koja će utjecati na učinkovitost rada, a ne odbacuje se ni nada ostanka mladih u Republici Hrvatskoj. Osnovna načela oporezivanja podrazumijevaju ekonomsku učinkovitost, pravednost, jednostavnost i

provedivost, te elastičnost i izdašnost. Zbog učestalih izmjena i određenih izuzeća, načelo jednostavnosti i provedivosti je postalo itekako upitno, dok ni zadovoljenje ostalih načela nije sasvim izvjesno. Porez na dohodak je kompleksna vrsta poreza u poreznom sustavu Republike Hrvatske te svaka izmjena ostavlja iza sebe čitav niz posljedica. Upravo zbog toga porezne promjene prateći porezne reforme donosit će se sve učestalije kroz godine, a bitna stavka istih je stati na stranu svakog poreznog obveznika, neovisno o visini dohotka, prirezu, socijalnom statusu, invaliditetu ili broju uzdržavanih članova obitelji. Stabilnost poreznog sustava s druge strane bitna je karakteristika učinkovitosti poreznih reformi koje su donesene i tek će biti mijenjane u budućnosti u zadatku očuvanja potreba svih zaposlenika i obveznika poreza na dohodak od nesamostalnog rada, još uvijek mlade države Republike Hrvatske.

10. IZJAVA

Izjava o autorstvu završnog rada i akademskoj čestitosti

Ime i prezime studenta: Katarina Žulj

Matični broj studenta: 0234050311

Naslov rada: Porez na dohodak od nesamostalnog rada i učinci izmjena u 2021. godini.

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum

Potpis studenta

11. POPIS LITERATURE

Knjige:

Mr. sc. Baica Z., Brdovnik V., Cipek K., mr. sc. Dojčić I., Paić Ćirić M., Petrović N....Vugrin K. (2006). *Porez na dohodak*. Zagreb: mr. sc. Mladen Štahan

Jelčić B., Lončarić-Horvat O., Šimović J., Arbutina H., Mijatović N. (2004.) *Hrvatski fiskalni sustav*. Zagreb: Narodne novine d.d.

Jelčić B. (2011). *Porezi opći dio*. Zagreb: Visoka poslovna škola Libertas

Šimurina N., Dražić Lutilsky I., Barbić D., Dragija Kostić M. (2018) *Osnove porezne pismenosti*. Zagreb: Narodne novine d.d.

Srb V., Čulo I. (2005). *Javno financiranje i monetarna ekonomija*. Požega: Geno d.o.o.

Dražić Lutilsky I., Dragija M., Primorac M., Šimović H. (2015) *Računovodstvo poreza*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Ekonomski fakultet.

Zakoni i drugi propisi:

Narodne novine, broj 39/13;

https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_12_115_2535.html

Narodne novine, broj 39/13;

https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_12_122_2781.html

Narodne novine, br. 39/13 i 130/17;

https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_12_109_2093.html

Narodne novine, broj 118/18;

https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_11_106_2114.html

Narodne novine, broj 118/18;

https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_10_119_2307.html

Narodne novine, broj 118/18;

https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_10_119_2307.html

Narodne novine; 2017. *Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća i bruto plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za 2017.*

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_03_22_613.html

Narodne novine; 2018. *Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća i bruto plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za 2018.*

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_25_500.html

Narodne novine; 2019. *Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća i bruto plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za 2019.*

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_25_508.html

Narodne novine; 2020. *Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća i bruto plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za 2020.*

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_02_20_484.html

Internetski izvori:

Batalić Ivana (2019). *Porezni sustav RH*.

<https://repozitorij.efst.unist.hr/islandora/object/efst%3A3214/datastream/PDF/view>

Kaleb Mia (2016). *Utjecaj poreznog klina na nezaposlenost*.

<https://repozitorij.efst.unist.hr/islandora/object/efst%3A407/datastream/PDF/view>

Kranjčević Josipa (2019). *Oporezivanje plaća*.

<https://repozitorij.veleri.hr/islandora/object/veleri%3A1743/datastream/PDF/view>

Tadić Jakov (2018). *Porezni klin u Republici Hrvatskoj*.

<https://repozitorij.efst.unist.hr/islandora/object/efst%3A2625/datastream/PDF/view>

Žgomba Biljana (2015). *Analiza poreznog klina u Republici Hrvatskoj*.

<https://repozitorij.unipu.hr/islandora/object/unipu%3A174/datastream/PDF/view>

Brkić Ira (2020). *Promjene u sustavu poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 1994. do 2020. godine*.

<https://repozitorij.efzg.unizg.hr/islandora/object/efzg%3A5372/datastream/PDF/view>

Sunagić Dea (2019). *Analiza poreznog klina u Republici Hrvatskoj*

<https://repozitorij.efzg.unizg.hr/islandora/object/efzg%3A3040/datastream/PDF/view>

Ott Katarina (1996). *Hrvatska porezna reforma u kontekstu svjetskih poreznih reformi*

[file:///C:/Users/%C5%BDULJ/Downloads/ott-1996-hrvatska porezna reforma u kontekstu-ijf_56-publishedversion-90mpq6-s.pdf](file:///C:/Users/%C5%BDULJ/Downloads/ott-1996-hrvatska_porezna_reforma_u_kontekstu-ijf_56-publishedversion-90mpq6-s.pdf)

Šeparović Anamarija (2009). *Utjecaj poreznog klina na nezaposlenost u zemljama oecd-a i usporedba s hrvatskom*. <https://core.ac.uk/download/pdf/14419876.pdf>

Trošelj Ivana (2011). *Oporezivanje plaća u republici hrvatskoj i usporedba sa zemljama članicama oecd-a*. [https://bib.irb.hr/datoteka/464962.Ivana Troselj.pdf](https://bib.irb.hr/datoteka/464962.Ivana_Troselj.pdf)

Ministarstvo financija (2019). *Provedena porezna reforma 2017.-2019.*

<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/Vijesti/2019/07%20srpanj/26%20srpnja/pregled%20promjena%202016-2019%20-%2026%2007%2019%20PP.pdf>

Ministarstvo financija (2019). *Porezna reforma 4. krug Porezna reforma 2016-2020.*

<https://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/Porezna%20reforma%204.%20krug%2031%2010%202019.pdf>

Porezna uprava. (2021). *Porezne promjene od 1. Siječnja 2021.* <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/PoreznaReforma2019.aspx>

Republika Hrvatska Ministarstvo financija (2009). *Porez na dohodak, porezno opterećenje*.

<https://mfin.gov.hr/vijesti/1407>

Republika Hrvatska Ministarstvo financija (2018). *Kakav porezni sustav trebamo? Dr. Sc. Zdravko Marić*.

<https://mfin.gov.hr/UserDocsImages/slike/vijesti/dr.%20sc.%20Zdravko%20Maric%20Kakav%20porezni%20sustav%20trebamo%202.%20srpnja%202018..pdf>

Knjigovodstveni servis Kagor (n.d.) <https://kagor.hr/porezna-reforma-2021-promjene-propisa-u-primjeni-od-01-01-2021/>

mr. sc. Damir Vlaić (n.d.) *Najznačajnije izmjene hrvatskog poreznog sustava*

[file:///C:/Users/%C5%BDULJ/Downloads/Vlaic_zbornik_1_2_2017%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/%C5%BDULJ/Downloads/Vlaic_zbornik_1_2_2017%20(2).pdf)

Šimović Hrvoje, Deskar-Škrbić Milan (2015). *Učinak promjena poreznih stopa na porezno opterećenje rada u Hrvatskoj*. <http://web.efzg.hr/repec/pdf/Clanak%2015-13.pdf>

Šimović Hrvoje (2011). *Razvoj poreza na dohodak u Hrvatskoj: reforme i promašaji*. [file:///C:/Users/%C5%BDULJ/Downloads/Clanak_12_01%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%C5%BDULJ/Downloads/Clanak_12_01%20(1).pdf)

dr. sc. Urban Ivica, (2016). *Porezni klin za dohodak od rada u hrvatskoj i europskoj uniji*. [file:///C:/Users/%C5%BDULJ/Downloads/995481.37%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/%C5%BDULJ/Downloads/995481.37%20(2).pdf)

dr. sc. Urban Ivica (2009). *Porezno opterećenje rada u Hrvatskoj*. <http://www.ijf.hr/newsletter/47.pdf>

Tibor Jankac (n.d.) *Primici u naravi*. <http://www.ekonost.hr/arhiva/primici-u-naravi/>

Eurostat (2019). *Archive:Plaće i troškovi rada*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Pla%C4%87e_i_tro%C5%A1kovi_rada&oldid=418285#Porezni_klin

TICM (2020). *Peti krug porezne reforme stupa na snagu u siječnju 2021.* <https://ticm.hr/o-nama/>

Isplate.info (n.d.) *Minimalna plaća*. <https://isplate.info/minimalna-placa.aspx>

Ideje.hr. Tomić Iva (2020). *Reforma koja to nije. Je li moguće unapređenje bez novog poreza i promjena u mirovinskom i zdravstvenom sustavu?* <https://ideje.hr/reforma-koja-to-nije-je-li-moguće-unapređenje-bez-novog-poreza-i-promjena-u-mirovinskom-i-zdravstvenom-sustavu/>

Ius-info (2020). *Što donosi peti krug porezne reforme u 2021. godini?* <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/44036>

Jutarnji list (2020). *S prvim danom 2021. stižu ogromne izmjene poreznih zakona koje utječu na sve građane, ovo su novosti*. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/s-prvim-danom-2021-stizu-ogromne-izmjene-poreznih-zakona-koje-utjecu-na-sve-gradane-ovo-su-novosti-15038066>

Jutarnji list (2020). *Izračunali smo koliko će rasti prosječna plaća u Hrvatskoj nakon nove porezne reforme*. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/izracunali-smo-koliko-ce-rasti-prosjecna-placa-u-hrvatskoj-nakon-nove-porezne-reforme-15006925>

12. POPIS SLIKA, TABLICA, GRAFIKONA I DIJAGRAMA

Popis slika:

<i>Slika 1. Porezi u poreznom sustavu RH.</i>	21
<i>Slika 2. Vrste dohotka u RH.</i>	22
<i>Slika 3. Popisi prireza u 30 najvećih gradova u Republici Hrvatskoj. Izvor: tportal.hr / Autor: Neven Bučević/tportal.hr.</i>	25
<i>Slika 4. Formula izračuna poreznog klina.</i>	45

Popis tablica:

<i>Tablica 1. Tablica osobnih odbitaka. Izvor: Ministarstvo financija-Porezna uprava.</i>	24
<i>Tablica 2. Izračun porezne obveze dohotka od nesamostalnog rada u RH.</i>	26
<i>Tablica 3. Utvrđivanje porezne obveze dohotka od nesamostalnog rada.</i>	26
<i>Tablica 4. Godine rođenja mladih fizičkih osoba koje imaju pravo na umanj enje. Izvor: Ministarstvo financija-Porezna uprava.</i>	28
<i>Tablica 5. Povrat poreza zaposlenih osoba od 20. i 28. godina s Bruto I. prosječnom plaćom RH.</i>	29
<i>Tablica 6. Izmjene elemenata poreza na dohodak 2016. – 2021. godine.</i>	31
<i>Tablica 7. Usporedba obračuna plaća zaposlenika bez uzdržavanih članova obitelji s Bruto I. plaćom 6.000,00 kuna kroz godine, Zagreb.</i>	33
<i>Tablica 8. Usporedba u obračunu plaća bez uzdržavanih članova obitelji s plaćom 12.500,00 kuna kroz godine, Zagreb.</i>	35
<i>Tablica 9. Usporedba u obračunu plaća bez uzdržavanih članova obitelji s Bruto I. plaćom od 5.000,00 kuna kroz godine, Zagreb.</i>	37
<i>Tablica 10. Usporedba obračuna plaća bez uzdržavanih članova obitelji s Bruto I. plaćom od 70.000,00 kuna kroz godine, Zagreb.</i>	38
<i>Tablica 11. Usporedba obračuna plaća zaposlenika s uzdržavanim članovima obitelji s Bruto I. plaćom od 27.000,00 kuna kroz godine, Zagreb.</i>	40
<i>Tablica 12. Usporedba obračuna plaća zaposlenika s uzdržavanim članovima obitelji s Bruto I. plaćom od 15.000,00 kuna kroz godine, Zagreb.</i>	42
<i>Tablica 13. Porezni klin zaposlenika koji ima bruto plaću 10.000,00 kn kroz godine.</i>	47
<i>Tablica 14. Blagi pad poreznog klina jednake bruto plaće kroz godine.</i>	49
<i>Tablica 15. Porezni klin zaposlenika jednake bruto I. plaće različitih faktora uzdržavanih članova obitelji, 2021.</i>	51

Popis grafikona:

Grafikon 1. Grafikon povrata poreza zaposlenih osoba jednakih plaća od 20. i 28. godina.	30
Grafikon 2. Usporedba neto plaća zaposlenika bez uzdržanih članova obitelji s Bruto I. plaćom od 6.000,00 kuna kroz godine.....	34
Grafikon 3. Usporedba plaće bez uzdržanih članova obitelji s plaćom 12.500,00 kuna kroz godine.....	36
Grafikon 4. Promjene u stavkama obračuna plaće obzirom na visinu porezne osnovice i ostalih promjena kroz godine.	39
Grafikon 5. Promjene u stavkama obračuna plaće obzirom na uzdržavane članove obitelji kroz godine.	41
Grafikon 6. Promjene u stavkama obračuna plaće obzirom na uzdržavane članove obitelji kroz godine.	43
Grafikon 7. Porezni klin zaposlenika različitih bruto plaća u 2021. godini.....	50

Popis dijagrama:

Dijagram 1. Usporedba neto plaće bez uzdržanih članova obitelji s Bruto I. plaćom od 12.500,00 kuna kroz godine.	36
Dijagram 2. Usporedba neto plaće s uzdržanim članovima obitelji s Bruto I. plaćom od 5.000,00 kuna kroz godine.	37
Dijagram 3. Usporedba neto plaća kroz godine, zaposlenika s Bruto I. od 70.000,00 kuna.	40
Dijagram 4. Usporedba neto plaća kroz godine, zaposlenika s Bruto I. od 27.000,00 kuna.	41
Dijagram 5. Usporedba neto plaća kroz godine, zaposlenika s Bruto I. plaćom od 15.000,00 kuna.....	43
Dijagram 6. Blagi pad poreznog klina jednake bruto plaće kroz godine.	48
Dijagram 7. Blagi pad poreznog klina zaposlenika jednakih bruto plaća različitih faktora uzdržanih članova obitelji.	52